

DCID LIBRARY

0000037190

๑๘๙๕.๙๗๒

๙ ๑๑๓ ๗

๗.๑

หนังสือ

บทละครพระราชทานพนธ์ ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

1900

๑๐๖๖๗๑-๐๖๖๗๒

๗๘๙๕.๙๑๒

๗ ๑๑๓๒

บทละคร

เรื่อง หนังกัศโล

พระราชนิพนธ์ ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่

พุทธศักราช ๒๕๓๑

วันที่	.....
เลขที่	เขียน ๑๐๖๖๗๑ ค.๑
	๗๘๙๕.๙๑๒
เลขที่	๗ ๑๑๓๒

ราคา ๓๕ บาท

บทละครเรื่อง

หนังสือ

พระราชนิพนธ์ ใน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เลขหมู่หนังสือ ๘๕๕. ๕๑๒

ISBN 974-7936-39-9

พิมพ์ครั้งแรก ไม่ทราบโอกาส สถานที่ และปีที่พิมพ์

พิมพ์ครั้งที่สอง ๑,๐๐๐ เล่ม พ.ศ. ๒๕๓๑

กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่

.....	.....
.....	.....
.....	.....

ผู้ออกแบบปก : นายสมบัติ นิลฉกรค์

เลขทะเบียน	15251	อ. 2
เลขหมู่	15/531.4	
วันที่	10	ก.ย. 32

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา

๓๑๔-๓๑๖ ปากซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง เขตป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐ นายปทุม ศิวานวล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๓๑

คำนำ

บทละครพระราชนิพนธ์เรื่องหนังเสือ เป็นวรรณคดีที่สำคัญเรื่องหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ ด้วยทรงใช้เวลาในการพระราชนิพนธ์เพียงสิบเอ็ดวัน ทรงวางผังฉากละครด้วยลายพระราชหัตถ์ และเป็นบทละครพูดร้อยแก้วเรื่องสุดท้ายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้พระนามแฝงว่า ศรีอยุธยา

บทละครเรื่องหนังเสือ นี้ได้จัดพิมพ์ครั้งหนึ่งแล้ว แต่ไม่ปรากฏปีและสถานที่จัดพิมพ์ กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร พิจารณาเห็นว่าเป็นบทพระราชนิพนธ์ที่ครบด้วยวรรณคดี มีเนื้อหาสาระดี ให้แง่คิดคติสอนใจ และให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน จึงได้นำมาจัดพิมพ์ใหม่ตามต้นฉบับเดิม ส่วนประวัติความเป็นมาและการนำเนื้อเรื่องมาจัดแสดงเป็นละครนั้น หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและปัจจุบันเป็นรองประธานมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กล่าวไว้ว่า

“พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๖๘ เสร็จเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๖๘ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายในรัชกาลของพระองค์ เข้าใจว่าไม่เคยมีการแสดงเป็นละครในรัชสมัยของพระองค์ แต่มีการแสดงโดยคณะข้าราชการบริพาร ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ เพื่อเก็บเงินสมทบการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่สวนลุมพินี”

นอกจากจะได้จัดแสดงเป็นครั้งแรกโดยคณะข้าราชการบริพารใน พ.ศ. ๒๔๗๘ แล้ว มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดแสดงเป็นครั้งที่ ๒ ณ หอวชิราวุธานุสรณ์ กรมศิลปากร เนื่องในโอกาสครบรอบวันคล้ายวันเกิด ๘๔ ปีของหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล และในฤดูกาลการแสดงละครพระราชนิพนธ์ ใน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ โดยจัดเก็บเงินสมทบการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ศาลากลางบ้านไร่ จังหวัดราชบุรี โดยคณะแสดงจากภาควิชานาฏยสังคีต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

บทละครพระราชนิพนธ์เรื่องนี้มีเค้าโครงเรื่องง่าย มีแนวความคิดและคติในการดำรงชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ให้ความตื่นตื้นเร้าใจ เพราะมีเสือเข้ามาเกี่ยวข้องกับ เนื้อเรื่องกล่าวถึงความรัก ความต้องการของชายสองกับหญิงหนึ่งซึ่งต่างวัยกัน มีการล่าเสือเพื่อเอาหนังมาทำเป็นเสื้อใส่ในฤดูหนาวตามสมัยนิยมในสมัยนั้น และใช้เป็นสื่อของความรัก แสดงความกล้าหาญและการเสียสละของชายหนุ่มที่ทำตนเป็นวีรบุรุษ แต่ผลกลับตรงกันข้าม โดยการหักมุมเรื่องอย่างน่าสนใจ

กรมศิลปากรหวังว่า บทละครพระราชนิพนธ์เรื่องหนังเสือของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะอำนวยประโยชน์แก่บรรดานักเรียน นักศึกษาและประชาชนโดยทั่วกัน

(นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์)

อธิบดีกรมศิลปากร

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์

๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๑

หนังสือ

สวดมนต์ ๓ องค์

โดย

ศรีอยุธยา

ตัวละครก่อน

(ตามลำดับที่ออกโรง)

พระศุภสาสน์โคกิต.

สุกัญญา, (ภรรยาพระศุภสาสน์โคกิต.)

สองศรี, (น้องสาวนายประเสริฐ คุมางค์.)

นายสุธน ฌชัยบุรี, (พี่ชายของสุกัญญา.)

นายประเสริฐ คุมางค์.

นายพัน, (คนใช้ของพระศุภสาสน์โคกิต.)

ผ่อง, (สาวใช้ของสุกัญญา.)

นายพลโท พระยาจักรินทรเสนี, (นายทหารเบี้ยบ้านาญ.)

พระยาวิเศษคีรีศรีพิชัยสงคราม, (จางวางกำกับราชการ จังหวัดชัยบุรี, บิดาของสุธน และสุกัญญา.)

คุณหญิงวิเศษคีรี.

นายมั่ง, พราน.

นายรูป, คนใช้ของพระยาวิเศษคีรี.

หลวงสุนทรทิพย์โยสธ, (นายแพทย์ประจำจังหวัดชัยบุรี.)

จอน, เด็กคนใช้ของนายสุธน ฌชัยบุรี.

ลำดับฉก.

องค์ที่ ๑

ฉก : ห้องนั่งในตึกของพระศุภาสันโศภิต, ในเขต "บ้านชัยบุรี", กรุงเทพฯ
(เวลาบ่าย)

องค์ที่ ๒

ฉก : ห้องนั่งและห้องกินอาหารในเรือนของพระยาศรี, ที่ตำบลห้วยชุมพา,
จังหวัดชัยบุรี. (เวลาก่อนเที่ยง, ภายหลังองค์ที่ ๑ ประมาณ ๓ สัปดาห์.)

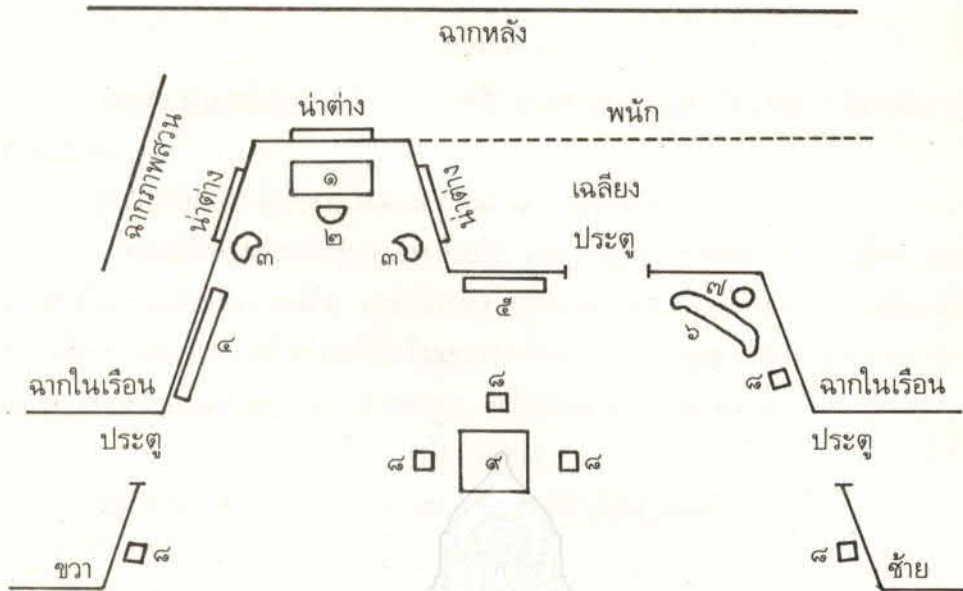
องค์ที่ ๓

ฉกเดียวกับองค์ที่ ๒ (เวลาบ่ายวันเดียวกัน.)

แผนผังฉากที่ ๑

ฉากหลัง : เป็นภาพสวน, เห็นหลังคาตึกอีกหลัง ๑ ราไรว.

เฉลียง : พนักและเสาปูน.

ห้อง : ผ้าม่านติด. ประตูขวาสมมติว่าเป็นทางสำหรับเข้าไปในเรือน; ประตูกลางบานกระຈກ, เปิดออกไปเฉลียง; ประตูซ้ายสมมติว่าเป็นทางออกไปนอกเรือน. หน้าต่างในหัวจิ้งหรีดเปิดเห็นสวนทางช่องขวาและกลาง, ช่องซ้ายเปิดออกไปเห็นเฉลียง. ในห้องติดรูปภาพตามสมควร.

เครื่องเรือน, (ตามหมายเลขในแผนผัง): (๑) โต๊ะเขียนหนังสือ, เป้นโต๊ะเรียงอย่างทีคนทำงานจริง ๆ ใช้, มีเครื่องเขียนหนังสือพร้อม, มีเครื่องโทรศัพท์ด้วย. (๒) เก้าอี้เขียนหนังสือ. (๓) เก้าอี้มีแขน ๒ ตัว. (๔) ตู้ไว้หนังสือเล่ม. (๕) ตู้เครื่องถมหรือถ้วยชามเบญจรงค์. (๖) เก้าอี้ยาว. (๗) ตู๊กะตาหินหรือทองแดง. หรือขวดปักดอกไม้. (๘) เก้าอี้ชุด ๖ ตัว. (๙) โต๊ะ, มีผ้าปูงาม ๆ. วางทีเขียนบุหรีและกรอบรูปตั้ง. ส่วนของอื่น ๆ ทีเป็นชิ้นเล็ก ๆ น้อย ๆ. ถ้ามีทีเหลือทีเพิ่มเติมได้, แต่อย่าให้ห้องรก.

หนังสือ.

องค์ที่ ๑

ฉาก : ห้องนั่งในตึกที่อยู่ของพระสุกาสัตน์โสภิต, ในเขต “บ้านชัยบุรี”, กรุงเทพฯ.

(สำหรับฉากและเครื่องแต่งเวที ดูแผนผัง.)

(พอเปิดม่าน พระสุกาสัตน์โสภิต กับสุกัญญาออกทางประตูซ้าย. พระสุกาสัตน์อายุสี่สิบล่วงแล้ว, แต่ยังคล่องแคล่วดี, ใส่แว่นตาเวลาอ่านหรือเขียนหนังสือ, แต่งตัวนุ่งผ้าม่วงสีน้ำเงินสรวมเสื้อขาว. สุกัญญาเป็นหญิงสาวอายุราว ๑๕ ปี, สรววย, กมคาย, กิริยาน่าเอ็นดู, แต่งตัวอย่างอยู่กับบ้าน.)

สุกัญญา.

ดิฉันยินดีจริง ๆ เทียวที่คุณพระจะพาดิฉันไปดูแข่งม้าได้วันนี้.

สุกาสัตน์.

ฉันก็ยินดีที่พะเอินว่างด้วย. แต่ก็เมื่อก่อน ๆ นี่หล่อนก็เคยไปกับสุธน, ไม่สนุกหรือ?

สุกัญญา.

สนุกอะไรได้คะ. พี่ใหญ่พะพาไปถึงสนามม้าแล้ว ก็เอาดิฉันไปทิ้งไว้ที่นั่นดู, แล้วตัวเองเปิดหนีไปแทงใต้ตแล้วก็เดิรเตร่เที่ยวกับเพื่อนฝูง—

สุกาสัตน์.

หรือกรอผู้หญิง?

สุกัญญา.

ข้อนั้นนะแน่นอน! ไม่ว่าไปไหนพี่ใหญ่ต้องกรอผู้หญิงที่นั่น. ส่วนดิฉันเปนแต่เพียงน้องของเขา, เขาว่าสนทนาด้วยไม่สนุก.

สุกาสัตน์.

ก็จริงอยู่. คุยกับน้องสาวคนอื่นสนุกกว่า.

สุกัญญา.

คุณก็เห็นใจเขาด้วยละสิ?

สุกาสัตน์.

ก็แน่ละ!—เออ, เวลานี้สุธนกกำลังติดใคร?

สุกัญญา.

จะว่าติดทีเดียวก็ยังไม่เชิง, แต่ชอบกันอยู่มากกับแม่สองศรี.

ศุภสาส์น.

สองศรีไหน? น้องนายประเสริฐ ศุภวงศ์ ใช่ไหม?

สุกัญญา.

นั่นแหละค่ะ. หน้าตาดีพอใช้นะคะ.

ศุภสาส์น.

อย่างนั้นหรือ? ฉันไม่มีใครได้สังเกตนัก.

สุกัญญา.

เขาสวยทีเดียวแหละ. คุณไม่ได้สังเกตหรือ เมื่อไปดูละคอนที่สโมสรเสือป่า?

ศุภสาส์น.

ฉันรับสารภาพว่าไม่ได้พิจารณาให้ถี่ถ้วนเท่าใดนัก, เพราะฉันมัวแต่ดู-

สุกัญญา.

ดูใครคะ?

ศุภสาส์น.

ดูเมียที่ขึ้นใจของฉันเอง!

สุกัญญา.

ช่างพูดอย่างนี้แหละ!-เออ, เสื้อที่ตัดใหม่แล้วเสร็จมาเมื่อเช้านี้เอง, คุณยังไม่ได้เห็นเลย. ขึ้นไปดูด้วยกันไหมล่ะคะ?

ศุภสาส์น.

หล่อนขึ้นไปแต่งตัวทีเดียวก็แล้วกัน, แล้วฉันจะได้ดูเสื้อนั้นที่ตัวหล่อน. ลำพังแต่เสื้อมันจะงดงามน่าดูปานใดเทียว? เสื้อให้พิเศษเท่าใด ๆ ก็ดี ถ้าไม่ได้อยู่กับตัวหล่อนฉันก็หาเห็นงามไม่ดอก.

สุกัญญา.

เอ้อ! เอาอีกแล้ว. คุณนี่อดฉันเสียจนเกือบเกลี้ยงเสียคนแล้วละ, รู้ไหม? ดิฉันจะไปแต่งตัวละ. ก็คุณล่ะ, ไม่ไปผลัดผ้าบ้างหรือ?

ศุภสาส์น.

ฉันยังมีงานค้างอยู่นิดหนึ่ง, ต้องรีบทำแล้วส่งไปที่นายท่านเสียก่อนไปดู

แข่งม้า, จะได้สิ้นห่วง. ถ้าฉันทำงานแล้วเรื่อก็จะได้รับผลัดผ้า, แต่ถ้าแล้วซักก็ไปทั้ง
อย่างนี้ได้เหมือนกัน.

สุกัญญา.

ตามใจเถอะคะ. ขอแต่ให้พาดิฉันไปก็แล้วกัน. ดิฉันขึ้นไปแต่งตัวละนะ.
(เข้าโรงทางประตูลา.)

(พระสุกาสันไปนั่งที่โต๊ะเขียนหนังสือ. ไขลื่นชักหยิบหนังสือออกมา
วางบนโต๊ะและทำงานต่อไป. อีกครู่ ๑ นางสาวส่องศรี สุภางค์, นายสุธน ฌชัยบุรี,
กับนายประเสริฐ สุภางค์, จึงออกทางประตูซ้าย. ส่องศรีเป็นหญิงสาวอายุประมาณ
๑๕ หรือ ๒๐ ปี, หน้าตาดี, เก๋, กิริยาเป็นอย่างหญิงสมัยใหม่, กล้าผู้ชาย. นายสุธน
ฌชัยบุรี อายุประมาณ ๒๐ หรือ ๒๑, ชอบสนุก แต่เป็นคนขี้. นายประเสริฐ
สุภางค์ อายุประมาณ ๒๕ หรือ ๒๖. ออกไว้ทำเป็นคนสรวยและเก๋, ข่างพูดและ
ข้อนข้างเห็นแก่ตัวมาก, และออกจะฉลาดไหวพริบดีกว่านายสุธน, ฉะนั้นนาย
สุธนออกจะหลงและเชื่อถ้อยคำมาก. ทั้งสามคนที่ออกมาใหม่นี้ แต่งตัวสำหรับ
ไปคู่แข่งม้าไว้พร้อมแล้ว. เมื่อออกมาไม่มีผู้ใดเห็นพระสุกาสัน, และพระสุกาสัน
ก็ไม่เห็นเขา.)

ส่องศรี.

ไหนดละคะแม่สุกัญญา?

สุธน.

ท่าจะแต่งตัวยังไม่แล้ว. ได้ยีนว่าตัดเสื้อใหม่ไว้ด้วย.

ประเสริฐ.

เห็นจะต้องให้เวลาเขาหน่อย. เป็นธรรมดาผู้หญิงสาว, เมื่อได้เสื้อใหม่ กว่า
จะตบแต่งให้เข้ารูปได้ต้องพิถีพิถันหน่อย.

ส่องศรี.

คุณพี่ละก็ช่างข้อนผู้หญิงเสียจริง ๆ เทียวละ. ขอผัดให้มีเมียเสียเองบ้างเถอะ.
ซัดร้านจะชมกันเปาะไปเสียอีก.

ประเสริฐ.

อ้อ! ในข้อนั้นไม่ต้องวิตกเลย, ฉันอยู่เป็นโสดเช่นนี้สบายดีอยู่แล้ว, เรื่องอะไร
จะหาตรวานมาใส่ขา.

สุธน.

แต่ก็ถ้าตรวนนั้นมันสรวายน่าเอ็นดู แกจะไม่เต็มใจติดตรวนนั้นเทียวหรือ?

ประเสริฐ.

ก็ใครมีตรวนสรวาย ๆ เราไปชมของเขาเล่นโดยไม่ต้องยอมติดเองมิดีกว่าหรือ?

ส່องศรี.

คุณพี่พูดอย่างนี้ละก็ดิฉันหมั่นไส้จริง ๆ, ไม่อยากฟังเลย.

ประเสริฐ.

กลัวพี่จะสอนสุธนให้นึกเช่นนั้นไปบ้างนั้นหรือ? อย่าวิตกเลยสำหรับสุธนนะ พี่จะคอยช่วยจับให้ถ้าเมื่อไรน้องจะพันธนาเขา.

ส່องศรี.

อ๊ย! ยิ่งพูดยิ่งหมั่นไส้!

สุธน.

แกไม่ต้องมาเกี่ยวด้วย. กันไม่ดีฉันจะไปไหนดอก!

ประเสริฐ.

ก็ดีแล้ว; กันจะได้ไม่ต้องเหนื่อย.-ว่าแต่น้องสาวของแกันนะ เมื่อไรจะลงมา. เวลาว่างเข้าไปมากแล้วนะ

สุธน.

จริง! ประเดี๋ยวจะไปไม่ทันดูเทียวที่ ๑. กันขึ้นไปเร่งละนะ.

(สุธนกำลังจะไปทางประตูขวา, แต่พระศุภสาสน์ลูกจากโต๊ะเตีรวออกมา, สุธนจึงชงก้อย. ประเสริฐกับส່องศรีก็แสดงกิริยาเก้อ ๆ.)

ศุภสาสน์.

ไม่ต้องขึ้นไปละสุธน.- คุณประเสริฐ, ผมขอใจที่คุณมีความเมตตาจะมาพากรรยาของผมไปดูแข่งม้า, แต่พะเอินวันนี้ผมว่างราชการ, ผมจึงได้คิดไว้ว่าจะพาเขาไปเอง. ผมขอขอบใจคุณส່องศรีในการที่อุส่าห์มาจนถึงบ้านผมด้วย, เพื่อไปเป็นเพื่อนกรรยาผม, จะได้ป้องกันครหานินทาได้ในข้อที่กรรยาผมจะไปกับคุณประเสริฐโดยลำพัง.

สุธน.

คุณพระอย่าเข้าใจผิดนะขอรับ. น้องน้อยไม่เคยไปดูแข่งม้ากับนายประเสริฐ

โดยลำพังเลย. ผมเคยไปด้วยเสมอ.

ศุภสาสน์.

ทราบแล้ว, พ่อสุธน, ทราบแล้ว. แต่พ่อสุธนก็เป็นคนที่มีธุระต้องไปเล่นโต้ตหรือพบเพื่อนฝูง, ต้องมีเวลาทั้งน้องสาวไว้คนเดียวบ้าง, ฉะนั้นถ้ามีคุณสองศรีไปนั่งอยู่เป็นเพื่อนแม่สุกัญญาคนหนึ่งก็ดูงดงามดีขึ้น, และทำให้พ่อสุธนสิ้นหวังไปได้ส่วนหนึ่ง. ถูกไหม, คุณสองศรี?

สองศรี.

(พูดเสียงซักจะสั้น ๆ.) ค่ะ, ถูกแล้ว.

ศุภสาสน์.

ฉนั้นผมจึงขอบใจคุณ. แต่วันนี้ผมจะไปกับแม่สุกัญญาเองแล้ว, คุณก็-

สองศรี.

(พูดสอด.) ก็ดีกว่าไปกับใคร ๆ ทั้งนั้น. ดิฉันลาก่อน (ไหว้.) ไปเถิดคุณพี่.
(เข้าโรงทางประตูล้ำ.)

ประเสริฐ.

ผมกราบลา. (ไหว้; พระศุภสาสน์รับ.) สุธน, จะไปด้วยกันหรือ?

สุธน.

ไปคอยอยู่ที่รถก่อนเถอะ. เดี่ยวกันจะตามออกไป.

ประเสริฐ.

อย่าช้านักนะ; จะไม่ทันได้ดูอะไร. (เข้าโรงทางประตูล้ำ.)

สุธน.

คุณพระ! มีความจำเป็นอย่างไรหรือ ที่คุณจะต้องแสดงกิริยาชั่วเช่นนั้นต่อเพื่อนของผมกับน้องสาวของเขา?

ศุภสาสน์.

ฉันแสดงกิริยาชั่วอย่างไร? ฉันพูดด้วยโดยดีแล้วไม่ใช่หรือ? สำหรับผู้ที่ฉันไม่ได้เชื่อได้เชิญเข้ามาในเรือนของฉัน, และซึ่งมิได้ตั้งใจมาหาฉันด้วยซ้ำ, ฉันได้แสดงกิริยาดีต่อมากที่สุดแล้วไม่ใช่หรือ? ฉันได้กล่าววาจาเกินเลยอะไรบ้างหรือ?

สุธน.

ส่วนวาจาที่คุณพระพูดออกมาเนะมันไม่สำคัญดอก, มันสำคัญที่น้ำเสียงต่างหาก.

ศุภสาส์น.

ถ้าเช่นนั้นฉันก็เสียใจ. แต่ถ้าแก่ไม่ชอบน้ำเสียงของฉันก็อย่าพาเพื่อนของแกมาที่เรือนของฉัน-

สุธน.

(พูดสอด.) ซึ่งปลุกอยู่ในเขตบ้านของคุณพ่อผม!

ศุภสาส์น.

ด้วยเงินของฉัน! อย่าลืมหื้อนั้น. ถ้าจะพูดกันต่อไปก็เห็นจะไม่เป็นผลดีด้วยกันทั้งสองฝ่าย, ฉะนั้นขอรับที. ฉันมีธุระที่จะต้องรีบทำเสียให้เสร็จก่อนที่จะไปสนามม้า.

(พระศุภสาส์นกลับหลังหันเดินไปนั่งที่โต๊ะเขียนหนังสือและทำงานต่อไป. สุธนแลดูตามไป, แสดงกิริยาโกรธ, แล้วเดินดุ่ม ๆ เข้าโรงไปทางประตูซ้าย. พระศุภสาส์นทำงานอยู่ครู่หนึ่ง แล้วจึงกอดกระดิ่ง. นายพัน, คนใช้, ออกทางประตูซ้ายตรงไปยังพระศุภสาส์น.)

ศุภสาส์น.

(ส่งของหนังสือให้พัน.) เอาไปส่งให้นายอิน. เขาคอยอยู่ไม่ใช่หรือ?

พัน.

ขอรับ. (จะลุกไป.)

ศุภสาส์น.

อ้อ, เตียวก่อน. (พันนั่งลงใหม่.) นายคนที่มากับคุณสุธนเมื่อคืนนั้น-

พัน.

คุณประเสริฐ, ขอรับ.

ศุภสาส์น.

อ้อ, เอ็งรู้จักเขาด้วยหรือ?

พัน.

รู้จัก, ขอรับ. เคยมาหลายหน.

ศุภสาส์น.

มากับคุณสุธนหรือ?

พัน.

ที่แรกมากับคุณสุธน, ขอรับ. ที่หลัง ๆ มาคนเดียวก็มี.

ศุภสาสน์.

มาหาคุณนายหรือ?

พัน.

ขอรับ. บางทีก็มารับคุณนายขึ้นรถไปด้วย, บางทีก็คุยกันอยู่ในนี้หรือในสวน.

ศุภสาสน์.

เขามักจะมาเวลาไร?

พัน.

บ่อย ๆ ขอรับ. บางทีก็มาบ่อย ๓ โมงหรือ ๔ โมง, กลับราว ๆ ๕ โมง หรือย่ำค่ำ (พระศุภสาสน์อึ้งอยู่; พันพูดต่อไป.) ขอรับ ประทานโทษ, ขอรับ; กระผมไม่อยากจะก่อเหตุรำคาญแก่คุณพระ. แต่กระผมเห็นควรเรียนให้ทราบ ว่าคุณนายเคยมีจดหมายไปถึงคุณประเสริฐสองหรือสามครั้งแล้ว.

ศุภสาสน์.

เอ็งรู้ได้อย่างไร? คุณนายใช้เอ็งไปหรือ?

พัน.

หามิได้, ขอรับ. คุณนายใช้ให้แม่ผ่องถือไป; แม่ผ่องบอกผม.

ศุภสาสน์.

อ้อ!-เอาเถอะ, เอ็งเอาหนังสือนั้นไปส่งนายอินเถอะ. (พันไหว้, แล้วเข้าโรงไปทางประตูซ้าย. พระศุภสาสน์เดินไปมาอย่างกระสับกระส่าย อีกสักครู่หนึ่งเสียงกริ่งดังขึ้นที่โทรศัพท์. พระศุภสาสน์ไปที่โต๊ะเขียนหนังสือและพูด.)

ศุภสาสน์.

(พูดโทรศัพท์.) ที่ไหน?...ใครพูด?...อ้อ, คุณหลวงหรือ?...ขอรับ, นี่พระศุภสาสน์...หนังสือนั้นผมได้ส่งให้นายอินไปแล้ว...ขอรับ, ส่งไปเดี๋ยวนี้เอง...อะไร?...ไม่ใช่เรื่องนั้น? ก็เรื่องอะไรอีกล่ะ?...ผมต้องไปเองด้วยหรือ?...พรุ่งนี้ไม่ทันหรือ?...งั้นก็จำเปนนสิขอรับ...ไปเดี๋ยวนี้แหละขอรับ. เลิกกันนะ. (วางเครื่องฟัง.)

(พระศุภสาสน์เดินไปทางประตูขวา, พอดีสุกัญญาออกทางนั้น. สุกัญญาแต่งเสื้อผ้าใหม่อย่างงาม, ใส่หมวกและถือร่มแพร.)

สุกัญญา.

คุณคะ, อย่างไร? เสื้อตัวนี้สรวยไหม?-อ้าว, คุณยังนุ่งผ้าสีน้ำเงินอยู่อีก. ทำไมไม่ขึ้นไปพลัดเสียล่ะคะ? แต่ก็ช่างเถอะ, มัวไปพลัดจะช้าไป. ไปอย่างนี้ก็ได้.

ศุภาสัน.

นี่แน่ะ, ชื่นใจ, ฉันเสียใจจริง ๆ ที่จะพาหלו่นไปคู่แข่งมาได้เสียแล้ว.

สุกัญญา.

คุณอย่าพูดเล่นไปหน่อยเลยคะ.

ศุภาสัน.

ฉันพูดจริง ๆ. เขาโทรศัพท์มาจากออฟฟิซว่ามีราชการร้อน, ที่จำเพาะฉันคนเดียวจะทำได้, ฉะนั้น—

สุกัญญา.

ผิดเขาหน่อยไม่ได้หรือคะ?

ศุภาสัน.

ฉันได้ขอผิดแล้ว, เขาไม่ยอม.

สุกัญญา.

แล้วกัน! เลือตัวนี้มีเสียเปล่าหรือ?

ศุภาสัน.

จะต้องเสียเปล่าทำไม? หล่อนไปกับคุณพ่อก็แล้วกัน.

สุกัญญา.

พุทโธ! งามหน้าตายละ. แต่งตัวอย่างทรูเช่นนี้แล้วไปเดิรควงอยู่กับคุณพ่อ, ดิฉันก็ถูกเขาหัวเราะเยาะแย่งเท่านั้นเอง.

ศุภาสัน.

ฉันแลไม่เห็นว่ทำไมจึงจะเป็นเช่นนั้น. เมื่อก่อนที่หล่อนแต่งงาน หล่อนไปไหนก็เคยไปกับคุณพ่อไม่ใช่หรือ?

สุกัญญา.

เวลานั้นกับเวลานี้ผิดกันมาก. เวลานั้นดิฉันยังเป็นหญิงโสด; เวลานี้มีผัวแล้ว, จะไปไหน ๆ ก็ควรไปกับผัว, หรือมิฉะนั้นก็ไปกับเพื่อน. สมัยนี้เขานิยมกันว่า ผู้หญิงมีผัวแล้วยังมีเพื่อนมาก ๆ ยิ่งเก้.

ศุภาสัน.

หมายความว่าเพื่อนผู้ชายฉนั้นหรือ?

สุกัญญา.

ก็เช่นนั้นลึคะ.

ศุภสาส์น.

ถ้าเพื่อนนั้นหมายความว่านายประเสริฐ ศุภางค์ ละก็ฉันต้องขอให้หล่อ นงการไปไหน ๆ กับเขาเสียจะดีกว่า.

สุกัญญา.

เพราะเหตุใด?

ศุภสาส์น.

เพราะฉันไม่ชอบเขา.

สุกัญญา.

ดูเป็นเหตุไม่เพียงพอเลย.

ศุภสาส์น.

ถ้าฉันนั้นฉันขอชี้แจงต่อไปว่า นายประเสริฐคนนี้เป็นคนที่มีชื่อเสียงว่าเป็น เจ้าชู้. จนพวกที่รู้จักเขาเรียกเขาว่า "เสือผู้หญิง" ทั้งนั้น, ฉันไม่อยากจะเห็นหล่อ นตกไปเป็นเหยื่อของเขาคอนหนึ่ง.

สุกัญญา.

ดิฉันเป็นผู้ใหญ่พอที่จะรักษาตัวได้แล้วนะคะ.

ศุภสาส์น.

เหยื่อคนสุดท้ายของนายประเสริฐ คือแม่ถนอมเมียพระพิทักษ์เทพวิถี, อายุ สามสิบหกปี.

สุกัญญา.

จะเอาดิฉันไปเปรียบกับคนสติอย่างยายถนอมนั้นดิฉันไม่ยอม. แก่ออกหัวโบราณคร่ำครือเช่นนั้น.

ศุภสาส์น.

เหยื่อของเขาก่อนนั้นขึ้นไปอีกคือแม่สำรวย, ลูกสาวเจ้าคุณภักดี; อายุ ๒๔, เคยไปเรียนเมืองนอก, โก้เจี๊ยบ, เต็มร่างกาย. ใคร ๆ นี่ก็ว่าได้เป็นหม่อมเจ้านาย หรือเป็นเมียข้าราชการชั้นสูง ๆ อะไรสักคนหนึ่ง, แต่โดนนายประเสริฐขโมยเสียพักเดียว, เลยต้องไปเป็นเมียเจ๊ก!

สุกัญญา.

(อึ้งอยู่ครู่ ๑ แล้วจึงพูด.) เอาเถอะค่ะ, เมื่อคุณพระพาดิฉันไปคู่แข่งมาไม่ได้ ก็เอาเป็นสิ้นเรื่องกัน. (ตะโกนเรียกทางประตูขาว.) นางพ่อง! นางพ่อง! (เสียงพ่อง

ขานในโรง.) ออกมานี้. (ห้องออกทางประตูวา.) ข้าไม่ไปดูละแข่งม้า. (ถอดหมวก
ส่งให้พ่อ.) เอ้า! เอาไปไว้เสียเถอะ, รมด้วย. (ห้องรับหมวกและรมแล้วเข้าโรงไป
ทางประตูวา.)

ศุภสาสน์.

แม่น้อย! ฉันเสียดายจริง ๆ ที่เกิดมีอุปสรรค-

สุกัญญา.

ขอเสียที่เถอะคะ. ดิฉันเข้าใจดีแล้ว, ไม่ต้องเทศนาอีก. ราชการต้องเป็นใหญ่
กว่าเมียเป็นธรรมดา. ดิฉันควรจะทราบดีว่าตัวของดิฉันไม่เหมือนของคนอื่น. คุณ
เป็นผู้ที่มีราชการมากจนแทบจะไม่มีเวลาได้อยู่บ้าน, มิหนำซ้ำมาบ้านแล้วก็ยัง
ต้องหยิบเอาหนังสือราชการมาทำอีก. เมื่อก่อนที่จะแต่งงานดิฉันก็ได้ทราบแล้วว่า
คุณเป็นคนอย่างไร, ไม่ได้หลับตาแต่ไปอย่างสมัยเก่าเลย, ฉะนั้นดิฉันโทษใครไม่ได้
ทั้งนั้นนอกจากตัวเอง!

ศุภสาสน์.

(นั่งดูอยู่ครู่ ๑ แล้วจึงพูด.) ฉันจะแวะไปบอกเจ้าคุณวิเศษให้มาพาห่
ไปดูแข่งม้า. ส่วนตัวฉันเองก็จะรีบเข้าไปฟังราชการ, และถ้าทำกิจธุระสำเร็จได้เร็วพอ
บ้างที่ฉันก็จะตามไปที่สนามม้าด้วย. (เข้าโรงทางประตูซ้าย.)

(สุกัญญาแสดงกริยาให้ปรากฏว่าโกรธ, แต่พยายามระงับโทสะได้, จึงไป
หยิบหนังสือเล่ม ๑ จากตู้มานั่งอ่านที่เก้าอี้มีแขนตัว ๑ ที่ในหัวจันทร์.
อีกสักครู่ ๑ สุธนเดินมาทางเฉลียง, มองที่ประตูด้านหลังแล้วออกมาทางนั้น,
เหลียวแลจนเห็นสุกัญญาจึงเดินตรงไปหา.)

สุธน.

น้องน้อย!

สุกัญญา.

อื๊ย! คุณพี่! ตกใจแน่! มาทำไมล่ะ? หมายถึงไปสนามม้าแล้ว.

สุธน.

ก็มารับน้องน้อยไปด้วยอย่างไรล่ะ.

สุกัญญา.

ไม่ไปละคะ. ชี้เกียจไปนั่งต้อยอยู่คนเดียวเหมือนครั้งก่อนนี้อีก.

สุธน.

สำหรับวันนี้เป็นรับประกันได้ว่าไม่ต้องเป็นเช่นนั้น. (ไปที่ประตูหลังและ
โผล่หน้าออกไปเรียก.) ประเสริฐ! มาเถอะ! (สุกัญญาลุกขึ้นยืน.)
(นายประเสริฐกับส່องศรีออกมาทางประตูด้านหลัง.)

สุกัญญา.

คุณประเสริฐ! แม่ส່องศรี! นี่มาทำไมกัน?

ส່องศรี.

ก็มารับหล่อนไปดูแข่งม้านะสิ.

สุกัญญา.

ขอบใจ, แต่ฉันเห็นจะไปไม่ได้. คุณพระ-

ส່องศรี.

ฉันเห็นคุณพระท่านขึ้นรถผ่านไปเมื่อกี้เอง, ฉะนั้นท่านคงจะพาหล่อนไป
ไม่ได้เป็นแน่.

สุกัญญา.

หล่อนได้เห็นคุณพระหรือ? ว่าแต่คุณพระท่านได้เห็นหล่อนกับคุณประเสริฐ
หรือเปล่า?

ส່องศรี.

เข้าใจว่าไม่ได้เห็น, เพราะเรา-

ประเสริฐ.

(พูดสอดโดยเร็ว.) เพราะเราสวนกับรถของคุณพระในเมื่อขับเร็วอยู่ด้วยกัน
ทั้งสองฝ่าย.- ว่าแต่เรื่องไปดูแข่งม้าจะว่าอย่างไร, คุณ? (สุกัญญาอึ้ง.) เสืออั้งนาม
ที่คุณแต่งอยู่แล้วนี่ ถ้าไม่ได้ไปแสดงให้คนชมที่สนามม้าเสียบ้างก็จะเป็นที่น่าเสียดาย
มากอยู่, จริงไหม, ส່องศรี?

ส່องศรี.

จริง! ถ้าเป็นฉันแต่งตัวไว้แล้วเช่นนั้น ไม่ได้ไปละก็ร้องไห้เสียดาแตกทีเดียวละ.
ไปเถอะหล่อน.

สุกัญญา.

แต่ก็คุณพระ-

สุธน.

คุณพระศรีของหล่อนนะพอไปถึงออฟฟิศเข้าแล้วก็คงลงนั่งใจหนังสือเรื่อยละ, เชื้อเถอะ. ถ้าไม่หิวข้าวเจียนซักละก็เปนไม่กลับมาละ. แกเห็นหนังสือเข้าได้เมื่อไรต้องโดดใส่เมื่อนั้นเทียว. แกหลงหนังสือของแกยิ่งกว่าอะไร ๆ ในโลก.

ประเสริฐ.

เอาเถอะคุณ, ผมรับประกันว่าเราจะพาคุณกลับมาส่งให้ถึงบ้านก่อนคุณพระกลับมาค่าวันนี้. ถ้ามีเหตุการณ์อะไรขึ้นผมจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งสิ้น, ขอแต่ให้คุณไปสักหน่อยเท่านั้น.

สุกัญญา.

(สังเ.) ถ้าคุณรับรองได้เช่นนั้นละก็-

ประเสริฐ.

ผมรับรองโดยแน่วใจว่าจะไม่มีความว่าคาญถึงคุณเลย. คุณจะได้รับความพอใจในการไปดูแข่งม้าและवादเลื้ออ้านงมของคุณ โดยไม่ต้องวิตกวิจารณ์ในเรื่องอื่นเลย.

สุธน.

ไปเถอะนา, น้องน้อย. อย่ารำไรเลย. ขึ้นไปใส่หมวกเสียเถอะ. (สุกัญญาเสียวอ้อนวนไม่ได้, จึงเข้าโรงไปทางประตูขวา.)

สุธน.

ชโย! พวกเรามีชัยละ!

ประเสริฐ.

(ชี้หน้าต๋องศรี.) แม่คนนี้เกือบเปิดโปงเสียแล้ว!

ต๋องศรี

ทำไมคะ?

ประเสริฐ.

ถ้าขยายขึ้นว่าเราซ่อนคุณพระอยู่จนแก่ไปแล้วก็จบกันนะสิ.

ต๋องศรี.

ทำไมจะจบ?

ประเสริฐ.

เพราะถ้าแม่สุกัญญารู้ขึ้นว่าเราเป็นผู้ “เม็ก” ให้ตัวของเขาต้องไปพ้นบ้านละก็ เขาคงไม่ยอมไปกับเราเป็นแน่เทียว, เพราะในเวลานี้เขายังซื้อตรงต่อตัวของเขาอยู่มาก.

สุธน.

จริงของพ่อประเสริฐ. แต่กิจการได้ดำเนินมาโดยเรียบร้อยสำเร็จประสงค์ของเราแล้ว, ฉะนั้นผู้ที่ได้เป็นผู้ไปโทรศัพท์จนล่อเอาพระศุภสาสน์ไปพ้นบ้านได้จะสมควรได้รับบำเหน็จบ้างหรือไม่?

ประเสริฐ.

(หัวเราะ.) เอาเถอะ, ฉะนั้นจะไม่อยู่กีดขวางในการที่แกจะทวงบำเหน็จของแกดอก. (เข้าทางประตูด้านหลังแล้วเดินกลับไปทางเฉลียง.)

สุธน.

มาเทียว! ฉันต้องขอรับบำเหน็จของฉันทเสียก่อนที่จะไปสนามม้า. (ตรงเข้าไปจะกอดต้องศรี.)

ต้องศรี.

อู๊ย! นี่ยุ่งอะไรก็ไม่รู้ละ.

(ต้องศรีหนี, สุธนไล่จับ; ในที่สุดไปจนมุมอยู่ที่หน้าเก้าอี้ยาว, สุธนจับตัวต้องศรีนั่งลงแล้วกอด; แต่พอจะจูบกัน พระยาศักรินทร์เสด็จออกทางประตูซ้าย. พระยาศักรินทร์เป็นคนอายุหกสิบล่วงแล้ว, ใจดี, แต่พูดจามักเป็นชนิดขวานผ่าซาก; แต่งเครื่องพลเรือนปกติ. พอเห็นหนุ่มสาวเขากอดกันอยู่ก็หยุดชงัก.)

ศักรินทร์.

โอ๊ะ! ฉันขอโทษ! เข้าใจว่าไม่มีใครอยู่ในนี้. (สุธนลุกขึ้นยืน.)

สุธน.

คุณพระศุภสาสน์ไม่อยู่, ขอรับ. พึ่งขึ้นรถไปเมื่อไม่กี่นี้เอง. ถ้าได้เท่าที่มีธุระอยากพบกับคุณพระ—

ศักรินทร์.

เปล่าดอก, พ่อสุธน. ฉันตั้งใจมาหาเจ้าคุณวิเศษ, แต่ท่านบอกว่าท่านจะต้องขึ้นไปแต่งตัวแล้วจะมาที่นี่, ท่านให้ฉันมาคอยพบกับท่านที่นี่. ฉันไม่อยากจะขัดคอพ่อสุธน, ฉะนั้นฉันจะออกไปเดินเล่นในสวนจนกว่าเจ้าคุณวิเศษจะมา.

(เค็รเลยไปเข้าโรงทางประตูด่านหลัง, แล้วได้ยินเสียงทักทายปราไฮสกับนายประเสริฐ.)

สุชน.

ไม่ได้การ. เจ้าคุณคักกรินทร์มาเช่นนี้จะทำเสียรอย. ถ้าไปขยายขึ้นว่าน้องน้อยไปกับพ่อประเสริฐละก็ทำทางจะเกิดเหตุ.

สองศรี.

ก็จะทำอย่างไรกันดีล่ะ?

สุชน.

หล่อนรีบไปดักน้องน้อยไว้อย่าให้ผ่านมาทางนี้ให้เจ้าคุณคักกรินทร์เห็น, แล้วเลยพากันออกทางหลังเรือนไปขึ้นรถทีเดียวแหละดีกว่า. ทางนี้ฉันจะบอกประเสริฐให้ทราบ. ไปเถอะ.

สองศรี.

แล้วก็คุณอย่าชักช้าไปนะ. ต้องรีบออกไป, จะได้ไปเสียให้พ้นเร็ว ๆ. (สองศรีรีบเข้าโรงไปทางประตูขวา.)

สุชน.

(ไปที่ประตูด้านหลังและเรียก.) ประเสริฐ! ประเสริฐ! มานี่แนะ. (ประเสริฐออกทางประตูด้านหลัง.) เจ้าคุณคักกรินทร์บอกว่าคุณพ่อจะมาที่นี่. เราต้องรีบไป, หาไม่จะเสียที. ฉันให้แม่สองศรีไปดักน้องน้อยไม่ให้ผ่านออกมาทางนี้, ให้ออกทางหลังเรือนไปขึ้นรถทีเดียว. ไปเถอะเรา.

ประเสริฐ.

ไปสิ! (ทั้งสองคนเค็รไปทางประตูซ้าย, แต่ยังไม่ทันจะถึงประตูประเสริฐหยุด, และพูดว่า.) แก่ไปก่อนเถอะ. กันต้องดูเสียให้แน่นว่าเจ้าคุณคักกรินทร์จะไม่ตามมองดูเรา.

สุชน.

เอาเถอะ, อย่ารำไรนักก็แล้วกัน. (เข้าโรงทางประตูซ้าย.)

(ประเสริฐยังไปทางประตูด้านหลัง, และพอจะเขี่ยมมองออกไปก็พอดิพระยาศกรินทร์มาถึงที่ประตู.)

ประเสริฐ.

(ไหว้.) อ้อ, พอดีทีเดียว. ผมกำลังจะออกไปกราบลาใต้เท้า. ผมมีกิจธุระจะต้องรีบไป, ฉะนั้นเสียใจที่จะรอฟพบกับคุณพระศุภสาลน์ไม่ได้. ผมกราบลา.

ศักรินทร์.

นี่แน่ะ คุณประเสริฐ, ฉันแก่แล้วอย่าถือฉันเลยนะ. ฉันเห็นว่าถ้าคุณงดการประพฤติตนเป็นแมลงภู่เสียได้ละก็จะดีทีเดียว.

ประเสริฐ.

ขอรับประทานโทษ, กระผมไม่เข้าใจว่าได้หมายความว่าอะไร.

ศักรินทร์.

ไต่ตรองดูไม่นานนักก็คงเข้าใจดอกคุณ. ธรรมดาผู้ที่ปลูกดอกไม้งามๆ ไว้ เขาไม่ต้องการให้แมลงภู่มาตอมของเขาน้อยๆ, เพราะอาจจะเอาหนอนมาปล่อยไว้ให้ดอกไม้ของเขาโรยไป. มันไม่ดีทั้งทางโลกทางธรรมแหละคุณ, เชื่อนั่นเถอะ.

ประเสริฐ.

ใต้เท้ามีความกรุณาแก่กระผมมาก, กระผมจะจำโอวาทของใต้เท้าไว้ด้วยความเคารพ. กระผมกราบลา. (ไหว้แล้วเข้าโรงทางประตูซ้าย.)

(พระยาศักรินทร์ยืนแแลตามไปครู่ ๑ แล้วถอนใจ, กวักมือหรือออกมาจุด, แล้วเดินออกไปเฉียงอีก. ผ่องออกทางประตูขวา, เดินผ่านตรงไปยังประตูซ้าย; ผ่องนั้นมีถุงย่ามอย่างของผู้หญิงถือมาด้วย.)

ผ่อง.

(เรียก.) พี่พัน! พี่พัน! (พันขานในโรง.) มาที่นี่แน่ะ. (พันออกทางประตูซ้าย.) คุณนายลิมถุงย่ามเสียแล้วละ. วึ่งเอาไปให้ท่านที่เถอะ.

พัน.

ไม่ทัน. ขึ้นรถไปแล้ว.

ผ่อง.

ท่าทางออกจะไม่ได้การนะ, พี่พัน.

พัน.

หมิ่นเหม่นัก! ฉันก็ไม่ไช่คนหัวครีคร่าอะไร, แต่ขึ้นรถไปด้วยกันสองต่อสองดูมันอย่างไรๆ อยู่หน่อย.

ผ่อง.

อะไรสองต่อสอง? ก็คุณสุธนล่ะ?

พัน.

ขึ้นรถคันเล็กของเขาเองไปกับชั้นของเขา.

ผ่อง.

อ้อ, ถ้าเช่นนั้นก็รถสองคัน-

พัน.

คนสองคู่! จะว่าอย่างไร?

ผ่อง.

ออกจะไม่เข้าที. แต่มันก็ไม่ใช่งานการอะไรของคนอย่างเรา. ฉันไปละ (เข้า
โรงทางประตูลาว.)

(พันจัดเครื่องเรือน ฯลฯ ให้เรียบร้อย, แล้วเข้าโรงทางประตูลาว. อีกครู่ ๑
พระยาวิเศษก็รีบกับคุณหญิง และพระยาศักรินทร์ เคารพกันออกมาทางประตู
ด้านหลัง. พระยาวิเศษอายุประมาณหกสิบ, ทำทางคร่ำครี้อแต่ไม่ถึงขุมยาม,
ใจดี, ออกจะเกรงใจคุณหญิง; แต่งเครื่องพลเรือนปรกติ, มีหมวกและไม่ทำ.
คุณหญิงอายุประมาณสี่สิบห้า, ยังพริ้ง, ไว้ผมยาวกล้ามวย, แต่งตัวดี, เปนคน
ที่เด็ดขาดดีกว่าผัว.)

คุณหญิง.

(พูดกับพระยาศักรินทร์.) ดูเถอะ, เจ้าคะ; เจ้าคุณวิเศษจะไม่ให้ดิฉันไปดู
แข่งม้าบ้าง; เห็นดิฉันร่ำ. (พระยาวิเศษอ้าปากจะพูด, คุณหญิงก็ชิงพูดเสีย.)
จริง ๆ นะเจ้าคะ, เห็นดิฉันนะคร่ำครว้าเสียเต็มทีแล้ว.

ศักรินทร์.

ถ้าเช่นนั้นเจ้าคุณวิเศษก็คิดผิดละขอรับ, เพราะแท้จริงใครที่ได้ดูคุณหญิง
จริง ๆ จัง ๆ แล้วคงต้องนึกทั้งนั้นว่า น่าจะเป็นพี่มากกว่าเปนมารดาของแม่สุกัญญา.

คุณหญิง.

โอ๊ย! ไม่ไหวละเจ้าคะ, เจ้าคุณจะมานับหัวให้ดิฉันเหลิงใหญ่เสียแล้ว! แต่เอา
เถอะเจ้าคะ, ดิฉันก็ออกจะเป็นคนชอบบออยู่ด้วย, ฉะนั้นดิฉันจะยอมให้เจ้าคุณยอ
เสียให้พอใจเมื่อไปที่สนามม้า. ดิฉันจะต้องเร่งแม่น้อยเสียหน่อย, จะได้ไปกันเสียที.
เชิญนั่งก่อนเถอะเจ้าคะ. (พระยาทั้ง ๒ นั่งแล้ว, คุณหญิงไปที่ประตูลาวและ

ร้องเรียก.) นางผ่อง! นางผ่อง! (ผ่องออกไปทางประตูขวา.) ขึ้นไปบอกคุณนายว่า
เจ้าคุณกับข้ามาคอยอยู่ข้างล่าง. (ผ่องทำหน้าตื่น, คุณหญิงจึงพูดต่อไปอีก) ทำไม
ไม่ไปล่ะ?

(พระยาทั้ง ๒ หันไปดูผ่องอย่างประหลาดใจ.)

ผ่อง.

คุณนายไปดูแข่งม้าเจ้าค่ะ.

คุณหญิง.

เอ๊ะ! ไปเมื่อไร?

ผ่อง.

เมื่อกี้เองเจ้าค่ะ.

คุณหญิง.

ไปกับใคร? (ผ่องนั่งอยู่; คุณหญิงพูดเสียงแข็ง.) ไปกับใคร?

ผ่อง.

กับคุณประเสริฐเจ้าค่ะ

(พระยาทั้ง ๒ แลดูตากันและสั่นหัว.)

คุณหญิง.

ไปหาน้ำร้อนมาเลี้ยง. (ผ่องเข้าโรงทางประตูขวา.) เจ้าคุณจะว่าอย่างไร?
ดิฉันได้มาแล้วไหมล่ะ ว่าแม่น้อยนะใจมันแตก. (ไปนั่งกับพระยาทั้ง ๒ ที่ใกล้
โต๊ะกลาง.)

วิเศษ.

ก็เราได้จัดการตกแต่งให้เป็นหลักฐานแล้ว ฉันทก็หมายว่าจะสิ้นเรื่องกันไป
ทีหนึ่งสิ.

คุณหญิง.

ถ้าพ่อใหญ่ลูกชายของเจ้าคุณ ไม่สละแผนพานายประเสริฐมาบ้านนี้บ่อย ๆ
มันก็คงจะสิ้นเรื่องกันได้จริง, แต่นี่มันมาไม่หยุด, ฉนั้น-

ศักดิ์รินทร์.

น้ำอ้อยใกล้หมด, ถูกละขอรับ. ธรรมดาหนุ่มกับสาว-

(ผ่องถือภาควัสดุ้วยน้ำร้อนออกมาทางประตูขวา, ตั้งถ้วยน้ำร้อนตรงหน้า
ผู้ที่สนทนากันนั้นคนละถ้วย, แล้วกลับเข้าโรงทางเดิม. พระยาศักดิ์รินทร์มองดู

ห้องตลอดตั้งแต่ออกจนกลับเข้าโรง).

คุณหญิง.

จะไม่ใช่แต่หนุ่มกับสาวเท่านั้นกระมังคะ, เจ้าคุณ. ถึงแก่กับสาวก็อาจเป็นไปได้เหมือนกันกระมังคะ? (วิเศษหัวเราะ.)

ศักรินทร์.

อ้อ, สำหรับตัวผมไม่เป็นเช่นนั้น. ผมงดการเช่นนั้นหมดแล้ว.

วิเศษ.

อ๊ะ! เช่นนั้นหรือขอรับ? เมื่อผมไปที่บ้านเจ้าคุณเมื่อวานขึ้นนี้ผมเห็นผู้หญิงรุ่น ๆ สาวอะไรรับใช้อยู่คนหนึ่งไม่ใช่หรือ?

ศักรินทร์.

อ้อ! นั่นหลานของภรรยาผม.

คุณหญิง.

ดิฉันยังไม่เคยทราบเลยว่าคุณหญิงฉันมีหลาน.

ศักรินทร์.

ก็นั่นแหละขอรับเป็นญาติ, ที่นับถือว่าหลาน-

วิเศษ.

หลานสมมตกระมังขอรับ?

ศักรินทร์.

มิได้! ถ้านับไปนับมาก็เป็นชั้นหลานจริง ๆ. คือแม่ของเด็กคนนั้นเป็นลูกของหน้าของภรรยาผม, ฉะนั้นก็-

วิเศษ.

ก็เป็นเพียงญาติชั้นหลานของคุณหญิง, ไม่ใช่ญาติของเจ้าคุณเอง, ฉะนั้นก็ไม่ขัดข้องอะไรในการที่จะ-

ศักรินทร์.

อ้อ, เจ้าคุณ, ไม่เป็นเช่นนั้นเลย. ผมงดแล้วจริง ๆ.

คุณหญิง.

แต่ยังไม่งดชอบดูสาว ๆ แ่นะเจ้าคะ. เมื่อคืนนี้ดิฉันเห็นจ้างนางฟ่องออกเป้งราวกับ-

วิเศษ.

ราวกับมดจ้องน้ำอ้อย! มดแก่ ๆ แทะสำคัญว่ามดหนุ่ม ๆ อีก.

ศักรินทร์.

เอาเถอะ, ขอรับ, เมื่อเจ้าคุณกับคุณหญิงจะล้อผมก็ตามใจเถอะ; แต่ผมขอพูดจริง ๆ อย่างฉันเป็นมิตรเก่าหน่อยนะ. อ้ายนายประเสริฐคนนั้นนะ มันเป็นคนที่มีชื่อเสียงไม่ดีเลยเทียบนะขอรับ.

คุณหญิง.

เจ้าคะ, ดิฉันก็ได้ทราบอยู่แล้ว, ฉะนั้นเมื่อได้สังเกตเห็นเขาชอบกับพ่อใหญ่ มากนัก, และแม่น้อยก็ออกจะเริ่มสนธิสนมกับเขามากขึ้นทุกที, ดิฉันจึงได้บอกเจ้าคุณวิเศษว่าเราควรรีบคิดให้แม่น้อยแต่งงานเสีย. พระเ็นคนเคราะห์ดี คุณพระศุภาสัน, ที่เป็นคนเคยชอบพอกับสกุลของดิฉันมาช้านาน, ได้เกิดชอบพอรักใคร่กันขึ้นกับแม่น้อย, ดิฉันเห็นว่าเหมาะสมจริง ๆ จึงเร่งเจ้าคุณวิเศษให้จัดการตกแต่งให้เสียเร็ว ๆ. เมื่อได้ตกแต่งกันแล้วดิฉันก็โล่งใจไปพักหนึ่ง; แต่พระเ็นนายประเสริฐตัวเวรนั้นมันก็ไม่งดการมาที่บ้านนี้. ดิฉันบอกให้เจ้าคุณวิเศษห้ามเสียบ้างก็ไม่ห้าม.

วิเศษ.

เขาเป็นคนชอบกับพ่อใหญ่, ผมจะห้ามก็ไม่ถนัดปาก, ผมจึง-

คุณหญิง.

จึงล้งเลอยู่ตามเคยแหละเจ้าคะ

ศักรินทร์.

ถ้าเป็นผม ผมจะจับหัวเขาเอาตรง ๆ แล้วพูดว่า: "นี่แน่, ฉันไม่พอใจให้แกมาที่บ้านฉัน, ฉะนั้นไป! แล้วก็อย่ามาอีก!"

วิเศษ.

แต่ผมทำเช่นนั้นก็อาจจะกลายเป็นเท่ากับไล่ลูกชายของผมเองด้วย, เพราะมันรักเขามาก, รักจนหลงทีเดียว.

คุณหญิง.

เมื่อพ่อใหญ่จะเป็นบ้าถึงแก่ไปจากบ้านเพราะเราไล่เพื่อนที่ไม่ดีก็ควรปล่อยให้ไป, จะได้รู้สำนึกตัวเสียบ้าง.

ศักรินทร์.

คุณหญิงพูดถูก. ถึงพ่อสุรนจะเป็นบ้าไปเช่นนั้น, พ่อท้องก็เข้าก็ต้องคลาน

กลับมาบ้านเอง.

วิเศษ.

ขอรับ; แต่มันก็จะเป็นการเอิกเกริกขายหน้าเขา. ฉะนั้นผมจึงได้คิดอุบายออกไปเยี่ยมบ้านเก่าที่ชัยบุรีเสียคราวหนึ่ง, แล้วจะเลยไปอยู่ที่ห้วยชุมพา, ชวนพระศุภสาสน์กับแม่น้อยไปอยู่ด้วย, พอให้พ้นรำคาญไปที่หนึ่ง. ผมมีความหวังอยู่ด้วยว่า, ถ้าผิวเมียคุณนั้นได้ไปอยู่ด้วยกันโดยฝ่ายผัวไม่ต้องเป็นห่วงการงาน, น่าจะเป็นผลดีได้.

ศักรินทร์.

ชอบกลอยู่. อย่างไร ๆ ก็ควรลอง. ก็สุ่นละขอรับ?

วิเศษ.

จะไปด้วย.

ศักรินทร์.

ดีทีเดียว. เรือนของเจ้าคุณที่ห้วยชุมพายังอยู่เรียบร้อยดีหรือขอรับ?

วิเศษ.

ได้รักษาและซ่อมแซมไว้ดี, เพราะมีผู้ไปเช่าอยู่เสมอ. ปีนี้ก็ได้มีผู้ขอเช่า, แต่ผมว่าเราจะไปอยู่เอง.

ศักรินทร์.

อ้ายเรือนหลังเล็กน่าจะยังอยู่ด้วยหรือ?

วิเศษ.

ยังอยู่ขอรับ.

ศักรินทร์.

ถ้ากระนั้นผมขอเช่าเถอะ, ได้ไหม?

วิเศษ.

ไม่ต้องเช่าละขอรับ. เจ้าคุณไปอยู่เป็นแขกของผมก็แล้วกัน.

คุณหญิง.

แต่มันมีห้องอยู่สองห้องเท่านั้นนะเจ้าคะ.

ศักรินทร์.

อ้อ, พอแล้ว. ผมไม่คิดจะพาแม่ผันไปด้วยมิได้.

วิเศษ.

ถึงจะพาไปแต่หลานก็ออกจะคับแคบนะขอรับ. (หัวเราะ.)

สักกรินทร์.

มิได้. นั่นก็ไม่พาไป. จะมีไปแต่เด็กผู้ชายเท่านั้น.

วิเศษ.

ถ้าเพียงเท่านั้นไม่ขัดข้องดอกขอรับ. เอาเป็นตกลง.

สักกรินทร์

ขอบใจขอรับ. ถ้าฉันล้มลาที่. (ลุกขึ้น. อีก ๒ คนก็ยืนขึ้น.)

คุณหญิง.

เจ้าคุณไปพร้อมๆ กับเรานะเจ้าคะ.

สักกรินทร์.

ขอรับ. ถ้าจะไปวันใดเวลาใดโปรดนัดให้ผมทราบด้วยก็แล้วกัน. ผมลาก่อน.

(ต่างคนต่างไหว้กัน, แล้วพระยาสักกรินทร์หันหน้าจะเดินไปทางประตูซ้าย ก็พอดีพระศุภสาสน์ออกมาทางนั้น, พระยาสักกรินทร์จึงยังไม่ไป.)

ศุภสาสน์.

อ้าว! ผมหมายความว่าแม่น้อยจะอยู่ในนี้. พิถีพิถันจริงๆ. ผมไปที่ออฟฟิศเขาบอกว่าไม่ได้มีใครโทรศัพท์มาถึงผมเลย, ผมก็รีบกลับมา, หมายถึงถ้ามาถึงเห็นแม่น้อยไปแล้วจะได้ตามไปที่สนามม้า. พอมาถึงเห็นรถของเจ้าคุณจอดอยู่ที่หน้าเรือน. จึงรู้อย่างไม่ได้ไป. แม่น้อยพ้นเสียเลยไม่ไปฉันนั้นหรือขอรับ.

วิเศษ.

(อ้อมแอ้ม.) ไม่ใช่เช่นนั้น. ฉัน-ฉันมาไม่ทัน; เขา-เขา

ศุภสาสน์.

เขาทำไมขอรับ? (วิเศษแลดูตาไม่ได้, หลบตาไป.) มีเรื่องอะไรทำไมเจ้าคุณไม่บอกผม?

คุณหญิง.

คุณพระ, ฉันจะบอกเอง. เมื่อฉันกับเจ้าคุณวิเศษมาถึงที่เรือนนี้แม่น้อยได้ออกจากเรือนไปแล้ว.

ศุภสาสน์.

ไปกับใครขอรับ?-ผมรู้แน่แต่ว่าไม่ได้ไปกับสุธน, เพราะผมได้เห็นสุธน ขับรถคันเล็กเที่ยวอยู่กับคุณสองศรี. ฉะนั้นเมียผมไปกับใคร, ผมขอทราบ.

กฤษณิน.

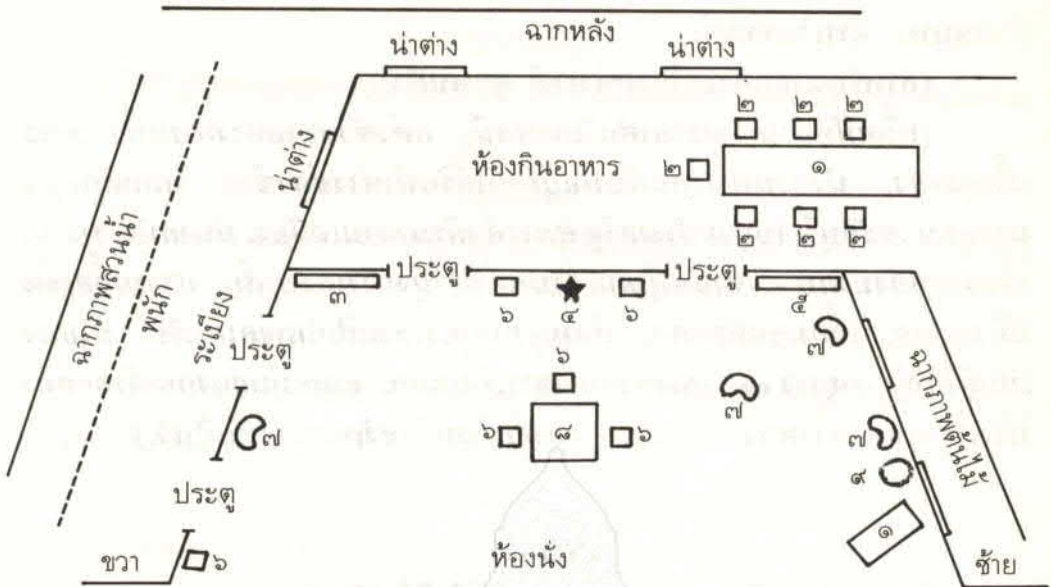
กับนายประเสริฐ.

(พระศุภสาส์นขึ้นตลิ่ง, กำมือทั้งสองข้างแน่นอยู่. พระยาศักรินทร์
ก้อย ๆ เดี๋ยวไปเอามือตบไหล่พระศุภสาส์นเป็นกิริยาเตือนสติ. พระศุภสาส์นรู้สึกลึก
ตัว, แลไปดูตาพระยาศักรินทร์นี้อยู่ครู่หนึ่ง, แล้วก้มหน้า.)

ปิดม่าน

แผนผังฉากที่ ๒

อธิบาย

ฉากหลัง : ภาพต้นไม้อย่างที่ปลูกหรือมีอยู่ธรรมดาในสวนป่า.

ระเบียง : พนักและเสาไม้. ข้างนอกมีฉากภาพสวนป่า.

ห้อง : ผนังเป็นไม้กระดานทาสี, มีน้ำต่างประตูตามที่หมายไว้ในแผนผัง. น้ำต่างประตูต้องมีบานที่เปิดปิดและลั่นกลอนได้จริง ๆ ทุกช่อง. ผนังที่ว่างติดรูปฉายใส่กรอบ.

เครื่องเรือน : (หมายเลขตามแผนผัง) - (๑) โต๊ะกินอาหาร ; (๒) เก้าอี้ไม้เดี่ยว ๆ ; (๓) ตู้จัดของเบ็ดเตล็ด ; (๔) ปิ่นแก้ว, ย่อม, เซนง, และมีดดาฟผักไม้, ติดที่ผนัง ; (๕) ตู้หนังสือเล่ม ; (๖) เก้าอี้ชุด ; (๗) เก้าอี้หวายมีแขน ; (๘) โต๊ะ, มีที่เชียบูหรี ฯลฯ ; (๙) โต๊ะกลม, วางหนังสือพิมพ์ ; (๑๐) เก้าอี้นอน. เครื่องเรือนเป็นชนิดที่มักหาซื้อได้จากเรือนจำหัวเมือง, แต่เก้าอี้นอนให้เป็นอย่างนอนได้สบายจริง ๆ และให้มีแต่พนักหัว, มีหมอนหนุนหัว, แต่พนักข้างต้องอย่าให้มี. ปิ่น, ย่อม, เซนง, และมีดดาฟที่ติดผนังนั้นต้องให้ปลดได้ง่าย ๆ. นอกจากนี้จะมีเชากวาง, เชากวาย, หรือเครื่องปาอื่นติดตามผนังบ้างก็ได้.

องค์ที่ ๒

ฉาก : ห้องนั่งและห้องกินอาหารในเรือนของพระยาวิเศษคีรี, ที่ตำบล
ห้วยชุมพา, จังหวัดชัยบุรี.

(สำหรับฉากและเครื่องแต่งเวที ดูแผนผัง.)

(เมื่อเปิดม่าน พระยาจักรินทรเสนี, แต่งตัวสวมกางเกงแพร และ
เสื้อกุยเฮ้ง, นั่งอ่านหนังสือพิมพ์อยู่ที่เก้าอี้ริมหน้าต่างช่องซ้าย หลีกสักครู๋
นายสุธน ฌชัยบุรี กับนายประเสริฐ สุภางค์ เติรมาตามเฉลียง, มีนายมั่ง, พราน,
เติรตามหลังก่อน ๑. ชายหนุ่มสองคนแต่งตัวนุ่งกางเกงขาสั้น, สวมเสื้อเชิ้ต
มีผ้าผูกคอ, เสื้อนอกแบบคอ, ถือหมวกสักกะหลาดปีกใหญ่คนละใบ. นายมั่ง
เป็นผู้ใหญ่, อายุราว ๔๐, แต่งตัวอย่างชาวบ้านนอก. ชายหนุ่มสองคนเติรออกมา
ทางประตูช่องขวาหลัง, พอเห็นพระยาจักรินทรก็ซังกะและยกมือไหว้.)

สุธน.

อ้อ, ได้ให้อยู่ที่นี่เอง! กระผมหมายถึงได้เข้าไปเติรเล่น.

จักรินทร.

ฉันเป็นจรรยาหน้าหนู ฉันก็ต้องอยู่คนเดียวเช่นนี้สิ, พ่อสุธน.

สุธน.

ก็ไปไหนกันหมดล่ะขอรับ?

จักรินทร.

เจ้าคุณวิเศษกับคุณหญิงไปเติรเล่นในสวนตามเคย, คุณพระศุภาสันกับ
แม่สุกัญญาจะไปอาบน้ำที่พุฒาลา.

สุธน.

แล้วก็ผมก็พะเอินจะต้องพาพ่อประเสริฐไปยังเนืองนิกเสียด้วย. ถ้าไม่ได้
นัดกับเขาไว้เสียก่อนละก็ ผมจะอยู่คอยรับใช้ได้เท่าที่เดียว.

จักรินทร.

ไม่ต้องดอก, พ่อสุธน. จะไปยังสิงสาราสัตว์อะไรก็ไปเถอะ, อย่าเป็นห่วงฉัน
เลย. เออ, ว่าแต่จะยิงอะไรกัน?

สุธน.

ผมจะถนัดนกแหละขอรับ, แต่ประเสริฐเขาว่าอยากจะยิงสัตว์ใหญ่ ๆ.

ศักรินทร์.

ใหญ่สักเท่าไหน? ช้างหรือ?

ประเสริฐ.

ไม่ถึงช้างดอกขอรับ. เอาแต่เพียงกว้างก็พอแล้ว, หรือบางทีจะได้เสือบ้างก็เล่นได้.

ศักรินทร์.

อี! จะเดิรดินยิงเสือเหียวหรือพ่อ? ให้เขาจัดการขัดห้างเสียก่อน แล้วจึงจากห้างจะมีดีกว่าหรือ?

ประเสริฐ.

ผมเข้าใจว่าการที่ขึ้นไปนั่งคุกคู้อยู่บนห้างนะเมื่อยเหลือรับเหียวนะ ขอรับ, แล้วก็ในที่สุดมักจะไม่มีใครได้เสียด้วย.

ศักรินทร์.

ลองถามพรานเขาดูก่อนไม่ดีหรือ? อ้ายหมอนั่นไม่ใช่หรือพราน?

สุชน.

จริง! ถามแกดูก่อนดีกว่า.-ตามั้ง!

มั้ง.

(พูดเสียงแปร่ง ๆ กล้ายชาวเมืองเพชร.) ค่อราบ!

สุชน.

เข้ามาในนี้หน่อยเถอะ.

มั้ง.

ค่อราบ. (กลานจากเฉลียงมาสู่ห้องนั่ง, แล้วยกมือไหว้พระยาศักรินทร์.)

สุชน.

เอ้าประเสริฐ, ชักแกไปเองสิ.

ประเสริฐ.

นายมั้ง, แกเคยเป็นพรานอยู่แถบนี้มานานแล้วไม่ใช่หรือ?

มั้ง.

น้านแล้วค่อราบ.

ประเสริฐ.

เสือชุมหรือแถบนี้?

มั่ง.

ก่อนหน้านี้ซุ่มโซ, แต่เดี๋ยวนี้ค่อยไป.

ศักรินทร์.

แต่ก็ยังมัวตัวใหญ่ ๆ อยู่ไม่ใช่หรือ? ได้ยินคุณพระศุภาสันแล้วว่า ได้เห็นรอยตีนเสือที่พุลาลา, โตเท่าจานน้ำร้อนแน่ะ.

มั่ง.

มันกินน้ำที่ลำธารลือคอราบ, แต่ที่อยู่มันหาอยู่นั้นไม่ดึก. ต้องเข้าไปในดง, เลยพุลาลาไปอีกโซ. เขาวามีแม่ลูกอ่อนอยู่ตัวหนึ่ง, มันตื่นกละ.

ประเสริฐ.

ถ้าเช่นนั้นเราจะไปถึงที่นั่นทันไหมวันนี้?

มั่ง.

จะจริงไปอย่างนั้นหาดีไม่ดึก. ต้องไปขัดล้างเสียก่อน, แล้วเอามาไปผูกไว้ตัวหนึ่ง, แล้วคอยนั่งดักยิงมันแหละดี.

ศักรินทร์.

อย่างไร, คุณประเสริฐ? พรานเขาก็มีความเห็นตรงกับฉันไหมล่ะ.

ประเสริฐ.

ก็ปืนของตาพรานแกมันเป็นอย่างคร่ำครว, ยิงได้นัดเดียว แล้วกว่าจะประจุได้อีกก็ตั้งครึ่งชั่วโมง, ก็ต้องนั่งคอยให้เหมาะจึงจะยิงได้. นี่ปืนของพ่อสุรนเขาเป็นอย่างวินเชสเตอร์รีปเตอร์, แบบใหม่ที่สุด, ยิงได้ตั้งสิบนัดติด ๆ กัน, จะต้องวิตกอะไร. พอแลเห็นตัวถนัดเรากียิง, ถ้าไม่ถูกซ้ำอีกโดยทันทีทันควัน, เสืออะไรในโลกจะสู้ไหว. ผมเกรงอยู่แต่ว่า ถ้าเรายิงผิดมันแล้วมันจะไม่อยู่ให้ยิงซ้ำอีกนัดหนึ่งด้วยซ้ำ.

สุรน.

เอาเถอะ, ตามั่ง, แกเชื่อคุณประเสริฐเถอะ, เขายิงแม่นนัก. แกลงไปคอยข้างล่างเถอะ, เดี่ยวฉันจะลงไป. (มั่งไหวแล้วเข้าโรงทางขวา.) ประเสริฐ, กันจะไปจัดการให้เขาหาสเบียงสำหรับเราเอาไปกิน, จะได้ไม่ต้องกลับมากินข้าวกลางวันที่นี่.

ประเสริฐ.

เรารีบไปดูลาดเลาแล้วกลับมากินกลางวันที่นี่ก็ทันนี่นะ.

สุรน.

เราเตรียมสเบียงไปกินในป่าดีกว่า, หาไม่ต้องรีบร้อนนัก. ได้ความเห็น

อย่างไรขอรับ?

ศักรินทร์.

ฉันเห็นด้วยกับพ่อสุธน ; เอาสเบียงไปกินในป่าดีกว่า. ถ้าจะกลับมาให้ทันกินข้าวกลางวันจะต้องรีบไปแล้วรีบกลับ, ก็จะไม่มีความไต่ต้อนนงตนเอง. ฉันบอกตามตรง, ว่าอายเรื่องยิ่งเลือนนงตไวก่อนไต่จะดีกว่า, แต่มันนง ถ้าไต่มาก็จะดี, เพราะเราจะไต่กินแกงอ่อย ๆ.

สุธน.

เอาเถอะขอรับ, ผมจะพยายามทานมาให้ไต่. ผมต้องรีบเข้าไปสั่งเอาหาสเบียง. น้าที่ของผมนงเป็นผู้ยงสัตว์มีปีก, น้าที่พ่อประเสริฐนงเป็นผู้ยงสัตว์สี่เท้า.

ศักรินทร์.

อายสี่เท้า นง ยิ่งแต่ชนิดที่มีเขาและมีกีบผ่าเถอะ, อายชนิดมีเขี้ยวมีเล็บระงับไต่ดีกว่า.

สุธน.

ไต่เท้าพูดกับพ่อประเสริฐเองเถอะขอรับ. กระผมนงต้องรีบไปหาสเบียง.
(ไต่แล้วเข้าไปสู่ห้องกินอาหารและหายเข้าโรงไปทางซ้าย.)

ศักรินทร์.

คุณประเสริฐ, อายเรื่องยิ่งเลือนนงที่คุณนง นง ฉันขอไต่ดเสียเถอะ, ไต่ไหม? คุณนงไม่นงไต่ไต่.

ประเสริฐ.

กระผมนงเห็นว่าคณงไม่มีอันตรายนงไรนง. ธรรมดาสัตว์ป่ามักจะกลัวคน, ฉนั้นถ้าคนไม่กลัวมัน, ก็นงอันอยู่ในฐานะที่ไต่เปรียบ. อีกประการหนึ่ง, ปืนที่ผมนงจะเอาไปก็นงปืนที่ไต่ไต่.

ศักรินทร์.

อายปืน นง ฉันเชื่อละว่าไต่ไต่, แต่มันสำคัญที่คนผู้ยงนงแหละ.

ประเสริฐ.

กระผมนงก็เชื่อว่ากระผมนงไต่ไต่ตัวของกระผมนงไต่เหมือนกัน.

ศักรินทร์.

ขอถามนงไต่ไต่, ว่าทำไมคุณนงจึงอยากรไต่เลือนนง?

ประเสริฐ.

กระผมได้รับปากกับคุณสุกัญญาไว้ว่าผมจะหาหนังสือให้เธอตัดเสื้อใส่เวลานี้ที่ยุโรปกำลังชอบใส่เสื้อหนังสือกันมาก.

ศักรินทร์.

อ้อ! แต่ก็จะมีให้พระศุภสาส์นเขาหาเสื้อเช่นนั้นให้ภรรยาของเขาเองไม่ดีกว่าหรือ?

ประเสริฐ.

ถ้าคุณพระศุภสาส์นปรารถนาจะทำเช่นนั้นก็ได้, แต่ส่วนกระผมก็ปรารถนาที่จะหาหนังสือมาเป็นพลีแก่คุณสุกัญญาอีกส่วนหนึ่งเหมือนกัน.

ศักรินทร์.

ฮือ! นี่แน่คุณประเสริฐ, ฉันขอถามอะไรจริง ๆ หน่อยเถอะ. คุณนะไม่มีอะไรทำดียิ่งไปกว่าเที่ยววิ่งไล่ตามรถกวนเมียเขาบ้างเลยเที่ยวหรือ?

ประเสริฐ.

กระผมขอกราบแทบฝ่าเท้าและขอร้อง, แต่กระผมขอเรียนว่าการที่กระผมมาที่ชัยบุรีนี้ ผมก็มีสิทธิพอที่จะมาได้, และกระผมก็ได้หาเช่าเรือนของกระผมอยู่เอง, หาได้แย่งที่ผู้ใดอยู่หรืออาศัยผู้ใดอยู่ไม่. ส่วนการที่กระผมมาที่บ้านนี้ ก็โดยนายสุธนชวนกระผมมา, หาได้ละลาบละล้งมาเองไม่.

ศักรินทร์.

ที่คุณพูดมานี้ สรุปความก็เป็นอันว่าฉันทลิ่งในการที่ได้กล่าวทักท้วงถึงกิจการของคุณ. เอาเถอะ, คุณจะว่าฉันทลิ่งก็ตามใจ, แต่ฉันเป็นมิตรเก่าของเจ้าคุณวิเศษ, ฉะนั้นเมื่อฉันแลเห็นว่าความเสียหายอาจมีกระทั้งกระเทือนถึงลูกของมิตร ฉันก็นิ่งดูดยาไม่ได้.

ประเสริฐ.

กระผมมีความเสียใจมาก ที่มารู้สึกว่าได้ทำหมดความเมตตากรุณาต่อกระผมเสียแล้ว, จึงได้เห็นกระผมเป็นผู้ที่อาจให้ร้ายแก่เจ้าคุณวิเศษหรือบุตรของท่านได้. ที่จริงกระผมตั้งใจดีแท้ ๆ, แต่ได้ทำเข้าใจผิดไป กระผมก็จใจ.

ศักรินทร์.

ตั้งใจอย่างไร? ลูกสาวเขามีผิวแล้ว, คุณมาตอมหล่อ่นอยู่ราวกับแมลงภู่, อาจทำให้คนครหานินทาได้, จะว่าตั้งใจอย่างไร?

ประเสริฐ.

ถ้าจะมีผู้สนิททักแต่คนหัวเก่าครีคร่ำคร่ำเกินสมัยเท่านั้น. ธรรมดาหญิงสาวที่ถูกให้แต่งงานกับผัวที่แก่ครวพ้อครวแม่ ต้องมีเวลาอยากพูดจาพาทีกับชายที่อายุรุ่นราวคราวกันบ้าง, ไม่เห็นมีข้อควรครหานินทาอะไรจนนิดเดียว.

สักรินทร์.

ที่คุณว่าแม่สุกัญญาถูกให้แต่งงานกับผัวแก่นะ เห็นจะผิดไปละกรรมัง. พระศุภสาส์นกับแม่สุกัญญาเขารักใคร่กันเองก่อนแล้วเจ้าคุณวิเศษจึงได้จัดการตกแต่งให้ต่างหาก.

ประเสริฐ.

นั่นก็เปนแต่คำของพระศุภสาส์น. ส่วนผมได้ทราบและได้สังเกตเห็นเป็นอย่างอื่น, และผมส่งสารคุณสุกัญญา, ผมจึงได้พยายามที่จะให้เธอได้รับความบรรเทิงใจบ้าง เท่าที่ผมมีโอกาสจะทำได้. ผมเห็นว่าเปนหน้าที่ของมิตรที่จะต้องทำเช่นนั้น. ผมยอมเสียสละให้เธอได้ทุกอย่าง.

สักรินทร์.

อ้อ! นี่ที่จะเคยได้พูดกับเจ้าหล่อนเช่นนี้แล้วละสิ? (ประเสริฐก้มหน้า.)
แล้วก็อัยการยิงเสียก็คงเปนการแสดงพยานแห่งความรักอย่างหนึ่งละกรรมัง?

ประเสริฐ.

ถ้าพระศุภสาส์นมีความรักจริง, ก็ควรจะแสดงตนให้ปรากฏว่ากล้าพอที่จะเสียสละเพื่อรับใช้คุณสุกัญญาบ้างสิขอรับ.

สักรินทร์.

อัยการกล้าด้วยปากนะมันง่ายดอกคุณ!

ประเสริฐ.

เมื่อได้เท่าไม่เชื่อก็คอยดูเถอะขอรับ. กระผมจะไปยิงเสือมาให้จงได้, ไม่วันนี้ก็พรุ่งนี้.

สักรินทร์.

ก็ตามใจคุณเถอะ. แต่ฉันขอบอกกล่าวไว้ ว่าฉันจะพยายามอย่างมากที่สุดมิให้สุกัญญารับหนังสือของคุณ!

(ลุกขึ้นเดินเข้าไปสู่ห้องกินอาหาร. ขณะนั้นสุธน, ถือป็นสองกระบอง, ปืนลูกโคด ๑ ปืนลูกปราย ๑, เดีรออกมาจากทางซ้าย, พบกับพระยาสักรินทร์

ในห้องกินอาหาร. ประเสริฐนั่งเก้าอี้ตัว ๑. หันหลังให้พระยาศักรินทร์.)

สุธน.

ได้เท้าจะไปไหนล่ะขอรับ?

ศักรินทร์.

ลงไปในส่วนน้อย. อากาศในที่นี้นัก, หายใจไม่ออก. (เค็รเลยหายเข้าโรง
ไปทางซ้าย.)

สุธน.

(เค็รออกมาสู่ห้องนั่ง.) เจ้าคุณศักรินทร์พื้นเสียทำไมกัน?

ประเสริฐ.

ท่านคุณเพราะอยู่ดี ๆ ท่านจะเอากัน, กันก็เหลืออด ต้องตอบไปบ้าง.

สุธน.

เรื่องอะไรกัน? (วางปืน, และนั่งเก้าอี้ตัว ๑ ตามแต่จะเหมาะ.)

ประเสริฐ.

เรื่องน้องสาวของแคะนะสิ.

สุธน.

เอ๊ะ!ทำไมกัน?

ประเสริฐ.

ท่านว่าการที่กันมาหาแม่สุกัญญาบ่อย ๆ อาจเป็นเหตุให้คนครหานินทาได้.

สุธน.

ฮือ!ชอบกลอยู่!

(นั่งกันอยู่ครู่ ๑, แล้วประเสริฐจึงพูดอย่างจ้ง ๆ.)

ประเสริฐ.

นี่แนะสุธน, ขอให้แกจดจำไว้, ว่ากันจะใช้ความพยายามทุกสถานและอุบาย
ทุกอย่าง ที่จะให้แม่สุกัญญาเป็นของกันให้จงได้!

สุธน.

(ตกใจ.) ประเสริฐ! พูดอะไรเช่นนั้น.

ประเสริฐ.

กันพูดเป็นความจริงใจ, และกันจงใจที่จะประพฤติให้สมปากพูดด้วย! เกิด
มาเป็นลูกผู้ชาย กันไม่ยอมย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ, และกันไม่ยอมแพ้ต่อพระศุภสาสน์

กับตาพระยาจักรินทรอวดตีนั่นเปนอันขาด. กันจะต้องทำให้แม่สุกัญญารักให้จงได้, คอยดูสิ!

สุธน.

ประเสริฐ! ไม่ได้การละ. แกพูดเช่นนั้นกันออกจะเห็นหนักมืออยู่น้อย. ที่กันช่วยอุดหนุนให้แก่ได้มีโอกาสมารพบปะกับน้องน้อย ก็เพราะเห็นว่าน้องน้อยจะได้มีเพื่อนคุยที่พอรู้เรื่องราวเดียวกันบ้างบางครั้งบางคราวเท่านั้น. แต่ถ้าแกจะคิดการเพนจริงเพนจังไปละก็ กันเห็นหนักมือไปนะ.

ประเสริฐ.

อว่ะ! ที่น้องสาวของกัน แกปล้ำกอดจูบเล่น กันไปว่าอะไรแกเมื่อไร.

สุธน.

อ๊ะ! ผิดกันสิ. แม่สองศรีเพนหญิงโสด, น้องน้อยมีผัว—

ประเสริฐ.

ซึ่งแกกว่าจนเพนพ่อได้!

สุธน.

แต่ก็ไม่ใช่พ่อ, เพนผัว; และเขาก็รักน้องน้อย, น้องน้อยก็รักเขาด้วย.

ประเสริฐ.

ก็รักเพราะไม่เคยได้รักผู้ชายอื่นก่อนเท่านั้นเอง. ธรรมดาผู้หญิงสาวจะต้องรักชายหนุ่มจึงจะคู่ควรกัน.

สุธน.

จะควรไม่ควรอย่างไรกันไม่รู้ด้วย, และไม่ขอเถียงกับแก, เพราะกันเถียงที่ไรก็แพ้ปากแกทุกที; แต่กันชอบบอกตรง ๆ ว่า ถ้าแกจะคิดเพนชู้กับน้องน้อยละก็ กันไม่ยอม!

ประเสริฐ.

(ลุกขึ้นขึ้น, พูดอย่างโกรธ.) สุธน! นี่แกจะคิดคดต่อกันหรือ?

สุธน.

ถ้าแกไม่คิดคดต่อกันก่อนละก็กันก็จะไม่คิดต่อแกเหมือนกัน. แต่ขอให้เข้าใจเสียเถอะ, ว่ากันไม่ยอมให้แก่ทำให้น้องสาวของกันเสียชื่อ. (ตบโต๊ะปัง.) กันไม่ยอม, ได้ยินไหม?

ประเสริฐ.

ก็ผิวเขาก็มีแล้ว, ทำไมแกจะยังต้องประพติดัวแปนผู้ป้องกันชื่อเสียงเขา
อยู่อีกล่ะ?

สุธน.

เพราะถึงมีผิวแล้วก็ไม่ใช่ชาติที่ชาตน้องกัน. อีกประการหนึ่ง, กันเป็นผู้พาแ
มาให้ได้พบปะกับน้องน้อย. ฉะนั้นกันต้องรู้สึกความรับผิดชอบอยู่เต็มตัว. กันขอ
บอกว่ากันไม่ยอมให้แกทำให้น้องน้อยเสียชื่อ. ฉะนั้นถ้าแกไม่ถอนคำที่กล่าวเมื่อกั
นละก็ กันจะต้องขอให้แกออกจากบ้านนี้ไปทันที, และจะต้องขอย่าให้มาอีกเลย.

ประเสริฐ.

(เยาะ.) ก็ตีนฉันมี, ถึงแกจะไม่พาฉันมาอีก ฉันเดินมาเองได้.

สุธน.

(ทลิ่งลูกขึ้นฉวยปืนลูกปราย, แล้วพูด.) ปืนฉันก็มียิงแกได้, เห็นไหม?

ประเสริฐ.

(เห็นเสียท่า, ทำพูดดี.) แล้วกันพ่อสุธน, ลองใจเล่นหน่อยก็โกรธเอา
ใหญ่โตเทียวนะ.

สุธน.

ลองใจกันอย่างอื่นเถอะ. อย่างนี้กันไม่ชอบ.

ประเสริฐ.

เอาเถอะ, ไม่พูดอย่างนั้นอีกละ. ไปกันเสียทีดีกระมัง? ทางมันไกลอยู่, และ
นี้ก็สายแล้ว. ส่งปืนมาให้กันสิ. (สุธนส่งปืนลูกโคตไปให้.) กระสุนล่ะ?

สุธน.

อยู่ในกระเป๋าทัน; ตามั่งรับเอาไปแล้ว.

ประเสริฐ.

สเบียงล่ะ? (กวักของบุหรืออกมาหยิบบุหรืสูบ, แล้ววางของบนโต๊ะ.)

สุธน.

พร้อมแล้ว; อยู่ที่อ้ายจอน.

ประเสริฐ.

ถ้าเช่นนั้นไปเถอะ.

(สองคนออกจากห้องนั่งไปสู่เฉลียง, แล้วเคียวเข้าโรงทางขวา.)

อีกสักครู่ ๑ พระศุภสาสน์โสภิตกับสุกัญญา จึงเดินตามเฉลียงและ
เดินเข้าสู่ห้องนั่ง. พระศุภสาสน์นั่งกางเกงแพร, สรวมเสื้อแพร, ถูงเท้า, รองเท้า,
มือถือหมวกกันแดดมือ ๑, อีกมือ ๑ ถือกระเช้าดอกไม้. สุกัญญาแต่งตัวอย่าง
สบาย ๆ, สรวมถูงเท้าและรองเท้าส้นต่ำอย่างสำหรับเดินในที่ดินอันไม่เสมอ,
ถือร่ม.)

ศุภสาสน์.

(วางกระเช้านิโตะกลางห้อง, แล้วจับมือสุกัญญา.) เหนื่อยหรือเมื่อย?

สุกัญญา.

(ยิ้ม.) ไม่กระไรนักดอกค่ะ. (นั่ง.) เหนื่อยน้อยกว่าวันแรกไป. เห็นจะ
ออกซินเข้าบ้างแล้ว.

ศุภสาสน์.

ฉันเห็นตั้งแต่หล่อนมาอยู่ที่นี้ ดูหน้าตามีเลือดดีมีผาดดีขึ้นกว่าเมื่ออยู่ใน
กรุงเทพ.

สุกัญญา.

ดิฉันก็รู้สึกว่าง่ายกว่าอยู่กรุงเทพ, เพราะกินได้นอนหลับดีทุกวัน

ศุภสาสน์.

ฉันเองก็รู้สึกว่ตั้งแต่ได้มาอยู่ที่นี้ดูสบายขึ้นมาก, สบายทั้งกายและใจ. อยู่
ในกรุงเทพมีเรื่องทำให้ต้องรำคาญใจมากนัก. (ก้มลงไปกอดสุกัญญา, แล้วพูด
ต่อไป.) ฉันรู้สึกว่มาอยู่ที่นี้ทำให้สนิธสนมกันยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน, ซึ่งทำให้ฉันยินดี
มาก. ฉันขอบอกจริง ๆ ว่า ในโลกนี้ฉันไม่เคยรักใคร่มากเท่าแม่น้อยเลย. หล่อนเป็น
ชีวิตของฉัน!

สุกัญญา.

(ขบหัวลงบนอกผ้า. แล้วตอบ.) ดิฉันเห็นแล้วว่าหาผ้าไหมที่ดีเหมือน
คุณพระไม่ได้อีกแล้ว! ดิฉันเป็นคนเคราะห์ดีที่สุดในโลก.

ศุภสาสน์.

ฉันนึก ๆ ขึ้นมาก็เสียดายที่ฉันแก่กว่าหล่อนมากนัก.

สุกัญญา.

จะต้องเป็นทุกซ่อไรคะ. ผู้หญิงแก่เร็วกว่าผู้ชายมาก, ฉะนั้นในไม่ช้า ดิฉัน
ก็คงแก่ทันคุณ.

ศุภสาสน์.

ถึงหล่อนจะแก่งไปอีกเท่าไร ฉันก็คงไม่รู้สึกละเลย, เพราะในใจของฉันคงจะเห็นหล่อนสดชื่นอยู่เสมอจนตลอดชีวิต.

สุกัญญา.

คุณช่างพูดเช่นนั้นจะไม่ให้ดิฉันติดใจอย่างไร? (หัวเราะและจับหน้าผากลงมาจูบแก้ม.) นี่เป็นบาปเหินห่างในการที่คุณช่างยอ! แต่ถ้าคุณอยากได้บาปเหินห่างอีกละก็ต้องทำงานอะไรอีกหน่อยนะคะ.

ศุภสาสน์.

จะใช้อะไรอีกล่ะ?

สุกัญญา.

ไปเข้าครัวทำไข่เจียวฝรั่งเลี้ยงกันหน่อยเถอะคะ. อย่างไรไม่ทราบละ, ดิฉันนี่อยากกินขึ้นมา. จะให้ยายแจ่มทำก็กลัวจะเหลวอีก.

ศุภสาสน์.

(หัวเราะ.) ได้สิ, ฉันจะไปทำให้เอง. (ดูนาฬิกาข้อมือ.) ยังมีเวลาพอ. ฉันไปละนะ. (เดินไปทางห้องกินอาหาร, แล้วเดินหวลกลับออกมาอีก.) เตี่ยว! ขอจูบที่ก่อน! (จูบสุกัญญา.)

สุกัญญา.

(หัวเราะ.) พุทโธ่, หมายถึงมีเรื่องอะไร! ไปก็ไปเถอะคะ, ดิฉันจะได้จัดดอกไม้ของดิฉันบ้าง.

(พระศุภสาสน์เข้าไปสู่ห้องกินอาหารแล้วเลยเดินหายเข้าโรงไปทางซ้าย. สุกัญญาจัดดอกไม้ปักในขวด. สักครู่ ๑ นายรูป, คนใช้ของพระยาวิเศษ, ออกมาจากห้องกินอาหาร และตรงไปพูดกับสุกัญญา.)

รูป.

กลางวันนี้คุณนายจะโปรดให้จัดโต๊ะสำหรับกี่คนขอรับ?

สุกัญญา.

เตี่ยว, นึกก่อน. (นับนิ้วมือ, แล้วจึงตอบ.) จัดสำหรับหกคนเท่านั้นก็พอ, เพราะคุณสุธนจะไม่กลับมากิน, แต่คุณหลวงสุนทรจะมาจากในเมือง, ก็พอได้เข้าแทนที่คุณสุธน.

รูป.

รับประทานโทษ, ก็คุณอะไรอีกคนนั้นล่ะขอรับ?

สุกัญญา.

เขาก็เห็นจะไม่มาเหมือนกัน, เพราะเขาไปด้วยกันกับคุณสุธน. เอาเถอะ, รูป, จัดหูกที่พอแล้ว.

(รูปเข้าไปสู่ห้องกินอาหาร, แล้วปิดประตูระหว่างห้องนั้นกับห้องนั่ง. ระหว่างนี้จัดตั้งจาน, ถ้วยแก้ว, ฯลฯ ที่โต๊ะกินอาหาร. ฝ่ายสุกัญญาจัดดอกไม้ปักขวดจนเสร็จ, แล้วนั่งพิศดอกไม้อยู่. นายประเสริฐเดินมาทางเฉลียง, หยุดที่ประตูห้องนั่ง, แล้วเรียก.)

ประเสริฐ

แม่สุกัญญา!

สุกัญญา.

(สตัง, เหลียวไปพูด.) อ้าย! ตกใจ. ก็นี่ทำไมคุณมาอยู่ที่นี่? หมายถึงจะไปยิงสัตว์กับคุณได้อย่างไรล่ะ?

ประเสริฐ.

ฉันได้ไปแล้ว, แต่ฉันบอกเขาว่าลืมของบูหรีไว้, จึงขอลากลับมาเอา.

สุกัญญา.

อ้อ, นี่แน่ของของคุณ. (หยิบของจากโต๊ะขึ้นชู.)

ประเสริฐ.

ขอบใจ. (เดินเข้าไปรับของจากมือสุกัญญา, แล้วเลยจับมือไว้และพูดต่อไป.) ฉันขอบอกความจริงให้หล่อนทราบ, ว่าของนั้นฉันตั้งใจทิ้งไว้.

สุกัญญา.

เอ๊ะ! ทำไมต้องทิ้งไว้

ประเสริฐ.

เพื่อจะได้มีโอกาสกลับมาเอาของนั้นนะสิ. (รับของไปใส่กระเป๋า.)

สุกัญญา.

ดิฉันแลไม่เห็นว่ทำไมคุณจะต้องใช้อุบายเช่นนั้น. จะมาเฉย ๆ ไม่ได้หรือ?

ประเสริฐ.

การที่ฉันจะมาที่นี่เกรงจะไม่สะดวกเช่นแต่ก่อนเสียแล้ว, เพราะคุณแม่ของ

หล่อนท่านไม่ชอบฉันเสียเลย, และเจ้าคุณพ่อของหล่อนนั้นท่านก็มักจะคล้อยตามคุณหญิงในสิ่งทั้งปวง. นอกจากนี้ยังมีเจ้าคุณศักรินทร์คอยฉวยโอกาสด่าฉันอยู่เสมอ ๆ.

สุกัญญา.

แต่ก็คุณพี่ยังชอบคุณอยู่ไม่ใช่หรือคะ?

ประเสริฐ.

นี่แหละเป็นข้อร้าย, คือสุธนก็ออกจะพลอยแสดงให้ฉันเข้าใจเสียด้วยแล้วว่าเราไม่ต้องการให้ฉันมาบอຍ ๆ.

สุกัญญา.

เอ๊ะ! ทำไมเขาจึงพากันยุ่งไปเช่นนั้น.

ประเสริฐ.

ถ้าฉันบอกตามตรงหล่อนอย่าโกรธนะ. เขาพากันระแวงสงสัยว่าฉันจะมาทำความเสื่อมเสียเกียรติคุณให้แก่หล่อน.

สุกัญญา.

จะมาทำให้เสื่อมเสียเกียรติคุณอย่างไร, ดิฉันยังไม่เข้าใจ.

ประเสริฐ.

ก็โดยมารักหล่อนนะสิ!

สุกัญญา.

อะไร! ไม่มีมูลเลย, ไม่ใช่หรือคะ?

ประเสริฐ.

(ก้มหน้า, และทำเสียงเครือ.) เพราะมันมีมูล, ฉันจึงต้องเห็นตามเขา ว่าฉันมาที่นี้น้อย ๆ สักหน่อยจะดีกว่า! (เดินออกไปห่างสุกัญญา.)

สุกัญญา.

(พาช้อ, ลูกขึ้นไปจับมือประเสริฐ.) นี่จริง ๆ หรือคะ? (ประเสริฐพยักหน้า.) พุทโธ! ดิฉันไม่รู้เลย.

ประเสริฐ.

ฉันได้ตั้งใจไว้ว่าจะไม่บอกความในใจให้หล่อนทราบ; แต่เมื่อทราบแล้วเช่นนี้ฉันก็ต้องขอบอกด้วยว่า ฉันรักหล่อนมากเกินที่จะเป็นสาเหตุให้หล่อนมีราคะแม้แต่เล็กน้อย, ฉะนั้นฉันจะหักใจไม่มาหาบอຍ ๆ เช่นแต่ก่อน. แต่ที่จะให้ฉันบังคับใจให้ลืมหล่อนนั้น ทำไปไม่ได้เป็นแน่นอน, เพราะทุกขณะจิตฉันคงจะต้องเห็นดวงหน้า

อันงามของหล่อนลอยอยู่เหมือนดวงดาวบนฟ้าที่สุดเอี่ยม.

สุกัญญา.

ถ้าความรู้สึกของคุณเป็นเช่นนั้นจริง ๆ ละก็ เราพบปะกันน้อย ๆ หน่อยก็เห็นจะดี.

ประเสริฐ.

ฉันจะขอไปยังเสื่ออาหิงมาก้านหลังหล่อนตามที่ได้ว่าไว้, แล้วฉันก็จะไม่มาอีก. ขอให้หล่อนรับไว้เป็นพยานรักสักอย่างหนึ่งเถอะ, ได้ไหม?

(ขณะนี้พระศุภสาสน์เปิดประตูห้องกินอาหารช่อง ๑ จะออกมา, แต่พอเห็นสุกัญญากับนายประเสริฐยืนจับมือกันอยู่เช่นนั้นก็ขงกและยืนตกตลึงอยู่. ฝ่ายสองคนนั้นไม่เห็นพระศุภสาสน์, จึงพูดกันต่อไป.)

สุกัญญา.

ได้สิคะ, ดิฉันจะรับไว้—

ประเสริฐ.

เพื่อเป็นพยานรัก! (ยกมือสุกัญญาขึ้นจูบ, แล้วยังคงจับมือสุกัญญาไว้, และจ้องตานั้นอยู่.)

(ขณะนี้พระยาศกรินทรโศภมาที่ประตูห้องกินอาหารอีกคน ๑. พอแลเห็นเหตุการณ์ที่เป็นไปก็ค่อย ๆ จับมือพระศุภสาสน์จูงถอยเข้าไป, แล้วค่อย ๆ ปิดประตุนั้นเสีย.)

สุกัญญา.

คุณไปเสียที่ดีกว่า, หาไม่จะทำดิฉันใจคอวุ่นไปด้วย.

ประเสริฐ.

ฉันขอโทษที่ได้ทำให้หล่อนไม่สบายใจ. ลาก่อน! (เดินออกไปสู่เฉลียง, และหายเข้าโรงไปทางหลัง.)

(สุกัญญาเดินตามออกไปที่เฉลียง, และยื่นเท้าพนกมองดูอยู่ครู่ ๑, แล้วจึงแสดงกิริยาให้ปรากฏเห็นใครมาใหม่อีกคน ๑, และร้องพูดลงไปยังล่าง.)

สุกัญญา.

อ้อ! คุณหลวงมาแล้ว. อย่างไรมาสายไปละคะ?—อ้อ, รถไฟมาถึงช้าไปชั่วโมงหนึ่งเดียวหรือคะ?—สำหรับข้าวกกลางวันไม่ทันเสียแล้วละคะ, ต้องเอาไว้ข้าวเย็น.—

ดิฉันจะลงไปเองคะ, จะได้เลยเอาของไปส่งแม่ครัวทีเดียว. (เดินไปตามเฉลียง, เลย หายเข้าโรงทางหลัง.)

(สักครู่ ๑ ประตูห้องกินอาหารช่อง ๑ เปิด, และพระยาศักรินทร์กับพระ สุกสาสน์ออกมาด้วยกัน, แล้วพระยาศักรินทร์ ปิดประตู.)

สุกสาสน์.

ผมต้องขอบพระเดชพระคุณได้เท่าจริง ๆ ที่ได้ช่วยเตือนสติผม, หากผมก็ อาจจะได้ประพตอะไรที่เสียกิริยาผู้ดี-

ศักรินทร์.

และซึ่งอาจจะต้องเสียใจภายหลัง! การเช่นนั้นต้องใช้ดำเนินวิธีอย่างสุขุม, จะตีตรงหน้าเข้าไปไม่ได้.

สุกสาสน์.

ผมต้องขอความกรุณาของใต้เท้าให้ช่วยคิดและบงการด้วย, เพราะผมรู้สึก ว่าตัวผมเองจะคิดและทำการอะไรโดยใจเย็นออกจะไม่ใคร่ได้นัก. พุทโธ! เสียแรง ผมได้เป็นโสดมาจนอายุย่างเข้าไปถึงสี่สิบสาม, เมื่อมาได้ภรรยาที่สาว, สรวาย, และ ถูกใจพร้อมทุกสถาน, จะให้ผมนั่งนิ่งดูตายอย่างไรได้ เมื่อเห็นคนอย่างเช่นอ้ายนาย ประเสริฐนั้นมาบังอาจพยายามพาความเสื่อมเสียมาสู่ภรรยาที่รักของผม.

ศักรินทร์.

ฉันเข้าใจทีเดียว, คุณพระ, ว่าคุณรู้สึกอย่างไร, และฉันก็เห็นใจด้วย. แต่ ต้องอย่าลืมว่า ทั้งฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึกมีข้อได้เปรียบเสียเปรียบก้ำกึ่งกันอยู่. ฝ่าย คุณพระได้เปรียบที่ได้รักใคร่กับแม่สุกัญญาและได้อยู่คู่ครองกันแล้ว, ได้เห็นอก เห็นใจกันแลกันบ้างแล้ว, แต่มีข้อเสียเปรียบที่คุณพระมีอายุมากกว่าภรรยาหลายปี อยู่หน่อย. ฝ่ายนายประเสริฐได้เปรียบที่ยังเป็นหนุ่ม, และชำนาญในการเกี้ยวผู้หญิง, แต่มีข้อเสียเปรียบที่ฝ่ายผู้หญิงมิได้รัก, จะต้องใช้ความพยายามที่จะทำให้รักเสียก่อน จึงจะทำการเป็นผลสำเร็จได้.

สุกสาสน์.

มันพูดว่าจะให้อะไรอย่างหนึ่ง "เพื่อเป็นพยานรัก", ใต้เท้าไม่ได้ยินหรือขอรับ?

ศักรินทร์.

ได้ยิน; แล้วก็ฉันรู้ด้วยว่าของที่มันจะให้มันอะไร. มันอวดดีว่ามันจะให้หนังสือ. อี! อ้ายคนพรวณนั้นนะ, มันกล้าแต่กับผู้หญิงเท่านั้นแหละ; แต่เรื่องที่จะกล้ายิงเสือ

สาอะไรจริง ๆ จัง ๆ นะอย่างนี้เลย. ฉันเชื่อว่ามันคุยโตอวดแม่สุกัญญาเท่านั้น; แท้จริงคงไปเตรไช่ว ๆ อยู่ในป่าสักหน่อยหนึ่ง แล้วกลับมาบอกว่าหาเสือไม่ได้เป็นแน่ละ, คอยดูเถอะ.

สุกาสัน.

ก็ได้เท่าจะแนะนำให้กระผมทำอะไรบ้างละขอรับ?

สักกรินทร์

คุณพระต้องสกดใจไว้, อย่าแสดงให้ปรากฏว่าหึงหวงอะไรทั้งนั้น. สำหรับเวลานี้ฉันแนะนำให้ไปดูแลการเจียวไซ่ตามที่รับกับเจ้าหล่อนไว้.

สุกาสัน.

ผมขอมอบตัวไว้เป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชาของได้เท่าด้วยความเชื่อใจว่าได้เท่าผู้ที่เคยเป็นแม่ทัพตีมาแล้ว คงจะสามารถนำผมไปสู่ชัยชนะได้.

(พอพระสุกาสันจะไป ประตูห้องกินอาหารก็เปิด, และคุณหญิงวิเศษออกมา.)

คุณหญิง.

คุณพระมาอยู่ที่นี้เอง! แม่น้อยบ่นอุ้อยแน่ะ, ว่าคุณพระรับปากไว้แล้วว่า จะเจียวไซ่อย่างฝรั่ง แต่ยังไม่เห็นลงมือเลย.

สุกาสัน.

ผมได้สั่งยายแจ่มให้จัดการเตรียมของที่ต้องการไว้แล้ว, ผมขึ้นมาเฝ้าพระบนนี้, พะเอนมาพบ-

สักกรินทร์.

พบผม, ผมก็เลยชวนคุยเสีย; เป็นโทษผิดของผมเอง. จะไปก็ไปเถอะคุณพระ.

สุกาสัน.

ขอรับ, ไปเดี๋ยวนี้. (เข้าโรงไปทางห้องกินอาหาร, และปิดประตูห้องนั้นด้วย.)

คุณหญิง.

เจ้าคุณคะ, ทำไมต้องพยายามปิดดิฉันด้วย? ดิฉันพอเดาได้ว่าคุณพระสุกาสันได้มาพบนายประเสริฐอยู่กับแม่น้อย; จริงไหมเจ้าคะ?

ศักรินทร์.

จริงขอรับ. คุณหญิงคงได้เห็นยายหมอนั้นเดินลงไปละครมัง?

คุณหญิง.

เจ้าค่ะ; ดิฉันได้เห็นเช่นนั้นก็รู้สึกไม่สบายใจ. เสียวแรงได้ตั้งใจพาแม่ไปหานั่น
มันมาจากกรุงเทพแล้ว, มันยังอุส่าห์ตามมาอีก.

ศักรินทร์.

คุณหญิงพูดว่ามัน “อุส่าห์” ตามมานั้นยังไม่ถูก; ที่ถูกควรว่ามันเลือกกระ-
โหลกตามมา!

คุณหญิง.

จริงเจ้าค่ะ! ดิฉันช่างรำคาญเสียจริง ๆ ละ. บอกให้เจ้าคุณวิเศษไล่มัน, ท่าน
ก็อ้อมแอ้มล้งเล่อยู่ตามเคย. ดิฉันเกรงว่าถ้าขึ้นรถต่อไปอีกน่าจะเกิดความรำคาญ
ใจขึ้นในไม่ช้า.

ศักรินทร์.

ดูความรำคาญก็เริ่มจะมีมาราย ๆ แล้วละขอรับ.

คุณหญิง.

จนนั้นถึงเวลาที่จะต้องคิดหาทางแก้ไข, ไม่ใช่หรือเจ้าค่ะ?

ศักรินทร์.

ขอรับ, ถึงเวลาที่เดียว. เชิญคุณหญิงนั่งลงพูดกันดีกว่า. (ทั้งสองคนนั่ง,
แล้วพระยาศักรินทร์จึงพูดกันต่อไป.) คุณหญิงมีความคิดไว้อย่างไรบ้างแล้วหรือยัง?

คุณหญิง.

ดิฉันคิดว่าต้องให้เจ้าคุณวิเศษพูดกับพ่อใหญ่อย่างจริงจังทีเดียว, ว่าต้องให้
เลิกคบกับนายประเสริฐ. ข้อนี้ดิฉันได้พูดกับเจ้าคุณวิเศษแล้ว, เปนอันรับปากแล้ว
ว่าจะทำเช่นนั้น.

ศักรินทร์.

นั่นเปนทางดีทางหนึ่ง. แต่จะหวังผลสำเร็จได้แน่ละหรือ? ดูเหมือนยาย
หมอนั้นมันเอนอ่องสาวของมันล่อพ่อสุธนอยู่ไม่ใช่หรือ?

คุณหญิง.

ดิฉันได้พูดจากับพ่อใหญ่แล้วในเรื่องนั้น, แต่ดิฉันสังเกตว่าดยังไม่รักใคร่
ไหลหลงอะไรนัก, เปนแต่ชอบพาเที่ยวและชอบล้อ ๆ กันเล่นอย่างที่ตัวพ่อใหญ่เอง

เรียกว่า “เฟล็ต” เท่านั้น.

ศักรินทร์.

ถ้าเช่นนั้นก็พอค่อยคลายวิตกไปได้ส่วนหนึ่ง.

คุณหญิง.

ส่วนดิฉันเองนี่กว่าจะต้องพูดกับแม่บ่อยโดยตรง ๆ, ขอให้เลิกการคบค้าสมาคมกับนายประเสริฐ.

ศักรินทร์.

ถูกแล้ว, ขอรับ; เป็นหน้าที่โดยตรงของมารดา. แต่ผมเห็นว่าในเวลานี้เราก็กังไม่รู้นั่น ว่าสุกัญญาเองจะมีใจลำเอียงไปข้างนายประเสริฐแล้วสักเพียงใด. วิสัยของแม่ทัพที่รอบคอบ, ก่อนที่จะยกเข้าโจมตี ควรส่งลาดตระเวนไปดูลาดเลากิริยาอาการของข้าศึกก่อน. ผมขอรับอาสาเป็นลาดตระเวนได้ไหมขอรับ?

คุณหญิง.

ตามใจเจ้าคุณเถอะเจ้าคะ. ที่จริงดิฉันเห็นเจ้าคุณใจดีมากที่สุดที่มาช่วยในกิจการของเราอย่างนี้.

ศักรินทร์.

ผมทำตามหน้าที่ของมิตรเท่านั้น.

วิเศษ.

(พูดในโรงด้านขวา.) จวนเวลารับประทานอาหารแล้ว, เชิญคุณหลวงมานั่งคอยทางนี้เถอะ, ขอรับ.

สุกัญญา.

(พูดในโรงเหมือนกัน.) คุณพ่ออยู่กับคุณหลวงก่อนนะคะ. ดิฉันจะต้องไปดูว่าเขาจัดอาหารพร้อมหรือยัง.

ศักรินทร์.

(ลุกขึ้น.) คุณหญิงโปรดออกไปดักไว้ที่เฉลียงหน้อยเถอะขอรับ. ให้โอกาสเพื่อผมทำการลาดตระเวนสักหน่อย.

คุณหญิง.

(ลุกขึ้น.) ได้สิเจ้าคะ.

(คุณหญิงเดินออกไปสู่เฉลียงพอดีได้พบกับสุกัญญา, พระยาวิเศษ, และหลวงสุนทรทิพย์สอด. หลวงสุนทรอายุประมาณ ๓๐, กิริยาท่าทางคล่อง

แล้ว, แต่งตัวนุ่งผ้าดี, ใส่ถุงน่องรองเท้า, ถือหมวกกันแดดกับไม้เท้า. คุณหญิงทักทายปราโมทย์หลวงสุนทรแล้วเลยยืนสนทนากันอยู่ที่เฉลียง, คงมีแต่สุกัญญาคนเดียวเดินเข้ามาสู่ห้องนั่ง.)

สุกัญญา.

อ้อ, เจ้าคุณลุงอยู่นี่เอง. ทำไมไม่ลงไปเดินเล่นในสวนบ้างล่ะเจ้าคะ?

ศักกรินทร์.

ลงไปมาแล้ว, เพ่อกลับขึ้นมา. ลุงตั้งใจมาคอยพบหล่อน, เพราะมีอะไรที่อยากพูดด้วยสักหน่อย.

สุกัญญา.

เรื่องอะไรเจ้าคะ?

ศักกรินทร์.

เมืองเราก็คือประเทศร้อน, ฉะนั้นการใช้หมวกและชนสัตรีจำเป็นด้วยหรือ?

สุกัญญา.

ก็เห็นจะไม่สู้จำเป็นนักดอกเจ้าคะ, เป็นแต่ในฤดูหนาวถ้าใครได้ใช้ชนสัตรีดูมันเก๋ดี.

ศักกรินทร์.

แต่จำเป็นด้วยหรือที่จะต้องใช้หมวกเสื้อ?

สุกัญญา.

(หัวเราะ.) พุทโธ! ดิฉันเพื่อจะเข้าใจความมุ่งหมายของเจ้าคุณลุงคนเดียวนี้เอง. เจ้าคุณลุงจะขอไม่ให้ดิฉันรับหมวกเสื้อที่นายประเสริฐจะไปยืมมาให้, ถูกไหมเจ้าคะ?

ศักกรินทร์.

(ออกเรียฯ.) เมื่อหล่อนเดาใจลุงถูกแล้ว ลุงก็ต้องรับสารภาพว่าเป็นความจริงเช่นนั้น. อย่ารับของเขาจะดีกว่า.

สุกัญญา.

ดิฉันมีความเคารพต่อเจ้าคุณลุงมาก, แต่ดิฉันแลไม่เห็นว่าจะเป็นการผิดร้ายอะไรในการที่จะรับหมวกเสื้อของคุณประเสริฐหรือของใคร ๆ ที่เขามีใจให้ดิฉัน.

ศักกรินทร์.

ผิดกันอยู่น้อย, เพราะนายประเสริฐเป็นคนดี-

สุกัญญา.

ที่ใคร ๆ พวกกันจงชิงจงชัง, แล้วและช่วยกันค้ำชูเอาชื่อเสียงหายของเขารุ่ง
มาพูด.

ศักรินทร์.

อ้อ, ความเสียหายของนายประเสริฐนั้นไม่จำเป็นต้องค้ำชูขึ้นดอก; มันมี
กลิ่นเหม็นฟุ้งจรรออยู่เองแล้ว.

สุกัญญา.

แต่ก็ดิฉันไม่ได้จะรับชื่อเสียงของนายประเสริฐเลยนี่คะ, เป็นแต่เพียงจะ
รับหนังสือจากเขาเท่านั้นต่างหาก.

ศักรินทร์.

ของที่ให้ย่อมมีค่าเพราะผู้ให้ไม่ใช่หรือ?

สุกัญญา.

ถ้าเช่นนั้นหนังสือนั้นก็ควรนับว่าเป็นของมีค่ามาก, เพราะผู้ให้จะฝากอันตราย
ไปหามาให้ดิฉัน.

ศักรินทร์.

ฝากอันตราย! ฮี! ลุงเชื่อว่าคุณประเสริฐ ศุภวงศ์รักความสรวยของเขาเกินที่
จะยื่นหน้าเข้าไปให้เสือขวนเป็นแน่ละ.

สุกัญญา.

อย่างไร ๆ ก็ดี, ดิฉันได้ล้นวาจากับเขาไว้แล้วว่าจะรับของเขา, ดิฉันจะคืนค่า
อย่างไรได้. ดิฉันลาไปเร่งอาหารละเจ้าคะ.

(สุกัญญาไหวแล้วเข้าโรงไปทางห้องกินอาหาร. พระยาศักรินทร์สั่นหัว,
และกำลังจะเดินออกไปที่เฉลียง ก็พอลุณหญิงวิเศษเดินเข้ามาในห้อง.)

คุณหญิง.

อย่างไรเจ้าคะ?

ศักรินทร์.

ลาดตระเวนต้องล่าถอยมา!

คุณหญิง.

ไม่ยอมฟังเสียงเจ้าคุณที่เดียวหรือเจ้าคะ?

ศักรินทร์.

ฟังนะฟังดอกขอรับ; แต่ว่าพอมมติลองกำลังเข้าไปที่โรงแหล่นออกติได้เอา
ทุกที.

คุณหญิง.

ถ้าเช่นนั้นไว้เปนพนักงานดิฉันเองเถอะเจ้าค่ะ.

(เสียงร้องสัญญากินอาหารดีในโรง.)

ศักรินทร์.

กินข้าวแล้วจึงค่อยลงมือทำการดีกว่าขอรับ.

(คนใช้เปิดประตูห้องกินอาหารทั้งสองช่อง, เห็นโต๊ะจัดไว้เรียบร้อย
แล้ว.)

คุณหญิง.

ธูป, คุณพระกับคุณนายล่ะ?

ธูป.

กำลังเคิรมาขอรับ. (พูดแล้วไปยืนประจำที่.)

คุณหญิง.

(ไปพูดที่ประตูเกลี้ยง.) เจ้าคุณคะ, อาหารพร้อมแล้ว.

วิเศษ.

เชิญเสิคุณหลวง.

(พระยาวิเศษพาหลวงสุนทรเข้ามาสู่ห้องนั่ง. หลวงสุนทรกับพระยา-
ศักรินทร์ทักทายกันพอสมควร, แล้วทั้งสองคนก็พากันเข้าไปสู่ห้องกินอาหาร,
และเข้านั่งที่โต๊ะ.)

ปัดม่าน.

องค์ที่ ๓

ฉากเดียวกันกับองค์ที่ ๒ (และในวันเดียวกัน)

(เมื่อก่อนเปิดม่าน ตัวละครบน ๖ ตัวนั่งอยู่ที่โต๊ะกินอาหาร, คือพระยาวิเศษกวี, คุณหญิงวิเศษ, พระยาศักรินทรเสนี, พระศุภสาสน์โสภิต, สุกัญญา, และหลวงสุนทรทิพยโสธ. พอเปิดม่านก็ลุกจากโต๊ะและต่างคนต่างเดินออกมาสู่ห้องนั่ง. คนใช้เก็บของในระหว่างเวลาที่พูดกันต่อไปนี้, และเมื่อเก็บของหมดแล้วคนใช้ก็หายเข้าโรงไป.)

สุกัญญา.

อย่างไรคะเจ้าคุณลุง, ไซ้เจียววันนี้ดีหรือคะ?

สักรินทร.

ถ้าหล่อนได้ดูฉันกินอยู่แล้ว คงจะได้เห็นว่าฉันกินมาก จนแทบจะกินของอื่น ๆ ไม่ลง.

ศุภสาสน์.

ได้เพี้ยยกย่องผมเช่นนั้นทำให้ผมออกนิกเหม็นขึ้นมาก, จนอยากจะบังอาจขออะไรสักอย่างหนึ่ง.

สักรินทร.

ขออะไรคุณพระ?

ศุภสาสน์.

ถ้าฉวยว่าเกิดศึกสงครามขึ้น, และได้เท่าได้เป็นแม่ทัพละก็, ขอความกรุณาให้ผมได้ไปทำการในหน้าที่เรียกกายได้ไหมขอรับ?

สักรินทร.

ส่วนผมนะเขาเห็นจะไม่ส่งไปรบกับใครเสียอีกแล้ว, นอกจากกับพระยามัจจุราช, ซึ่งผมก็ต้องแพ้เท่านั้นเอง.

สุนทร.

ถ้าได้เข้ารับกระผมไปใช้อีกคนหนึ่งละก็, กระผมจะช่วยต่อสู้พระยามัจจุราชให้แข็งแรงที่สุดก่อนที่จะยอมแพ้. เวลานี้กระผมมีเครื่องมือต่อสู้ได้ดีกว่าแต่ก่อนมากเถียวนะขอรับ.

ศักรินทร์.

ผมรู้แล้ว. เช็มฉิดยา! (คนอื่นหัวเราะกัน.)

วิเศษ.

จริงซอรับ. สมัยนี้ดูมียานิดสำหรับโรคอะไร ๆ เสียทุกอย่าง.

ศักรินทร์.

เห็นจะไม่ทุกอย่างกระมังเจ้าคุณ. คงมีโรคบางอย่างที่ไม่มียานิดแก้ได้; เช่น โรครักпенดิน. อย่างไรคุณหลวง?

สุนทร.

ถึงจะมีกระผมก็เห็นจะไม่คิดใคร. คนเรารักกันไว้ดีกว่าเกลียดกันไม่ใช่หรือซอรับ.

ศักรินทร์.

ว่าสำหรับทั่ว ๆ ไปก็ถูกเช่นนั้น, แต่มีบางครั้งบางคราวที่ผมเห็นว่าน่าจะมียาเช่นนั้นใช้.

คุณหญิง.

แต่ตัวเจ้าคุณเองเห็นจะไม่ต้องใช้ละนะเจ้าคะ?

ศักรินทร์.

ผมก็หวังใจว่าจะไม่ต้องใช้, แต่ก็ยังไม่แนเหมือนกัน. (หัวเราะ.)

วิเศษ.

เออ, เวลานี้แดดก็ยังแรงอยู่, เราเล่นบริดจ์กันเสียหน่อยจะดีกระมัง? อย่างไรคุณพระ?

ศุภสาสน์.

ซอรับ, ดีเหมือนกัน. ผมจะไปบอกเขาจัด. (เข้าไปในห้องกินอาหาร, แล้วเรียกธูปให้ยกโต๊ะเล่นไพ่มาตั้งทางด้านขวาแห่งห้องกินอาหาร, ระหว่างนี้คนอื่น ๆ พูดกันต่อไป.)

วิเศษ.

คุณหลวงออกจะเล่นเก่งมากอยู่.

สุนทร.

หามิได้ขอรับ, กระผมเล่นไปแกน ๆ กระนั้นเอง.

วิเศษ.

แกน ๆ อะไรได้. เมื่อวานขึ้นนี้คุณหลวงได้เงินจากผมไปตั้งणीสิบบาท.

สุนทร.

นั่นก็เพราะพะเอินกระผมได้เป็นคู่กับคุณพระศุภสาส์นเท่านั้นแหละขอรับ.

ศักรินทร์.

วันนี้เจ้าคุณต้องแก้แค้นเสียให้ได้. เจ้าคุณจับคู่กับพระศุภสาส์นเถอะ, ผมเองจะคู่กับคุณหลวงสุนทร. ผมรับประกันว่าผมจะเป็นลูกต๋มถ่วงคุณหลวงสุนทรไว้ให้อยู่ที่เดียว.

สุนทร.

มันจะกลับตรงกันข้ามละกระมังขอรับ? ได้เท่าเล่นดีกว่ากระผมเป็นไหน ๆ.

ศักรินทร์.

ผมเคยเล่นแต่ที่สโมสรกระลาโหมเท่านั้น.

สุนทร.

กระผมก็เคยเล่นแต่ที่สโมสรสามัคคยาจารย์เท่านั้นแหละขอรับ.

ศุภสาส์น.

(ออกมาบอก.) โต๊ะไฟพร้อมแล้วขอรับ.

วิเศษ.

เชิญสิขอรับ, เจ้าคุณ. แม่จ๋าปี, วันนี้หล่อนจะเล่นด้วยไหม?

คุณหญิง.

ประเดี๋ยวดิฉันจะเข้าไปเปลี่ยน, ถ้าใครต้องการพัก.

วิเศษ.

ถ้าเช่นนั้นตกลงคุณพระศุภสาส์นคู่กับผม, เจ้าคุณคู่กับคุณหลวงสุนทร. เชิญเถอะขอรับ.

(สัคนันท์เข้าไปสู่ห้องกินอาหารและเข้านั่งที่โต๊ะ, คงเหลือคุณหญิงกับศักรินทร์นั่งอยู่ในห้องนั่ง.)

สุกัญญา.

พี่ใหญ่ท่าจะไปไกลมาก. ไม่ได้ยินเสียงปิ่นเลย.

คุณหญิง.

แม่ไม่ใคร่ชอบเลยในการที่พ่อใหญ่ไปเที่ยวยิงสิงสาราสัตว์บ่อย ๆ เช่นนี้.

สุกัญญา.

ทำไมคะ? คุณแม่กลัวบาปหรือ?

คุณหญิง.

การกลัวบาปนั้นก็มียุ่จริง, แต่แม่กลัวพ่อใหญ่จะเป็นอันตรายแหละมากกว่า.

สุกัญญา.

อันตรายอะไรคะ? นกมันจะทำอันตรายอะไรได้สักเท่าใดทีเดียว?

คุณหญิง.

ไม่ใช่เช่นนั้น. แม่กลัวปิ่นแปนมันจะลั่นใส่เอาอย่างใครที่เล่ากันเมื่อเร็ว ๆ นี้ละ.

สุกัญญา.

อ้อ, นั่นเขาปล่อยให้เด็กคนใช้ถือปิ่นของเขาไป, อ้ายเด็กนั้นมันไม่สู้จะระวังนัก จึงได้เกิดเหตุขึ้น.

คุณหญิง.

ก็ถ้าเผื่อจอนไปเล่นเล่อย่างนั้นบ้างล่ะ?

สุกัญญา.

พี่ใหญ่ไม่ให้อ้ายจอนถือปิ่นเลยแหละคะ. เธอถือของเธอเองเสมอ.

คุณหญิง.

แต่ก็วันนี้ว่าจะไปยิงเสือยิงสาอะไรกันด้วยนี่ละ.

สุกัญญา.

พี่ใหญ่ไม่ได้ไปยิงเสือนี่คะ. คุณประเสริฐต่างหากเป็นผู้จะยิงเสือ.

คุณหญิง.

แต่ก็ไปด้วยกัน, ฉนั้นก็อาจจะมีอันตรายด้วยเหมือนกัน. (นั่งกันอยู่ครู่ ๑, แล้วจึงพูดต่อไป.) แม่ชอบบอกตรง ๆ ว่าแม่ไม่ชอบเลยในการที่พ่อใหญ่ชอบพอสนิสนมและไว้วางใจนายประเสริฐมากนัก.

สุกัญญา.

คุณแม่ไม่ชอบในการที่เขาพาพี่ใหญ่ไปยิงเสือ, ฉนั้นหรือคะ?

คุณหญิง.

ไม่เท่านั้นดอกลูก. แม่ไม่พอใจมานานแล้ว.

สุกัญญา.

คุณแม่เกรงว่าเขาจะพาพี่ใหญ่ให้เสียคน, ฉนั้นหรือคะ?

คุณหญิง.

แม่วิตกอยู่มาก.

สุกัญญา.

พี่ใหญ่ก็ไม่ใช่เด็กไม่ใช่เล็กอะไรนี่คะ. ถ้าจะอ่อนกว่าคุณประเสริฐก็เพียงสักสามหรือสี่ปีเท่านั้น.

คุณหญิง.

จริงอยู่, แต่นายประเสริฐเขามีความเฉลียวฉลาดกว่าพ่อใหญ่มาก; พ่อใหญ่ซื่อ, ไหวไม่ทันเขาเลย. คนซื่อต้องแพ้เปรียบคนฉลาดแกมโกงเสมอ, ฉนั้นแม่จึงไม่ชอบให้พ่อใหญ่คบกับนายประเสริฐให้สนิทนัก, ถึงตัวลูกน้อยเองก็เถอะ, แม่ไม่ใคร่ชอบให้คบกับนายประเสริฐ.

สุกัญญา.

ทำไมคะ?

คุณหญิง.

เพราะเขาเป็นคนแม่ไม่ชอบความประพฤติ.

สุกัญญา.

เขายังไม่ได้เคยประพฤติกิริยาไม่ดีอะไรต่อลูกเลยนะคะ.

คุณหญิง.

ข้อนั้นอาจจะเป็นไปได้, เพราะเขาจะรอให้ลูกไว้วางใจเขาเสียก่อนแล้ว เขาจึงจะสำแดงลักษณะจริงให้ปรากฏ. ในชั้นต้นเขาก็ทำให้ลูกนึกชอบตัวเขาเสียให้มาก ๆ ก่อน, แล้วเขาจึงจะขยายความจริง.

สุกัญญา.

คุณแม่ช่างระแวงมากจริง ๆ นะคะ.

คุณหญิง.

อ้าว, ก็เป็นธรรมดาอยู่เอง, เพราะแม่รักลูก. ดูแต่สัตว์แม่ลูกอ่อนสิ, ถึงแม่โดยปรกติมันจะไม่ใช้สัตว์ดุเลย เมื่อมีใครกล้ำกรายเข้าไปใกล้ลูกของมัน มันก็โอดออกมาทันทีเดียว.

สุกัญญา.

แต่คุณแม่จะนิ้กระแวงคุณประเสริฐมากเกินไปกระมังคะ?

คุณหญิง.

แม่ขอถามอะไรลูกตรง ๆ ลักข้อหนึ่งเถอะ. นายประเสริฐยังไม่ได้เคยพูดจาแสดงความรักต่อลูกบ้างเลยหรือ? (สุกัญญากับหน้านั่งอยู่ คุณหญิงจึงพูดต่อไปอีก) อย่างไร, ลูก?

สุกัญญา.

เอาเถอะคะ, ลูกจะบอกกับคุณแม่ตามตรง. เขาเพื่อจะได้พูดออกมาตรง ๆ วันนี้เอง. เมื่อลูกกลับมาจากพู่ผาลากับคุณพระ, เห็นเขาเดินผ่านไปกับพี่ใหญ่; แต่พอคุณพระลงไปทีครัวแล้ว เขาก็ขึ้นมานบนนี้, บอกว่าเขาทั้งซองบุหรีไว้ สำหรับจะได้อ้างเป็นเหตุเพื่อกลับมาพบกับลูก.

คุณหญิง.

เขาได้เคยใช้อุบายอย่างนี้มาบ้างแล้วหรือก่อนวันนี้?

สุกัญญา.

ลูกก็ไม่ทราบคะ; ถึงวันนี้ก็ทราบต่อเมื่อเขาบอกขึ้น.

คุณหญิง.

เขาบอกด้วยหรือเปล่าว่าทำไมต้องใช้กลอุบายอย่างนั้น?

สุกัญญา.

เขาบอกว่าต้องทำเช่นนั้น เพราะต่อไปเขาจะมาหาไม่ได้บ่อย ๆ เสียแล้ว. ลูกถามเขาว่าเพราะเหตุใด, เขาตอบว่าคุณพ่อกับคุณแม่ไม่ชอบเขา, และเจ้าคุณลุงก็

คอยดាំเขาอยู่เสมอ, ทั้งมีหน้าซำฟ้ใหญ่ก็ออกจะพลอยเห็นไปด้วยว่า เขาไม่ควรจะ
มาบ่อย ๆ.

คุณหญิง.

อ้อ! พ่อใหญ่ก็เริ่มจะรู้สึกขึ้นบ้างแล้วหรือ?

สุกัญญา.

เขาวาเช่นนั้นแหละค่ะ. เขาวาใคร ๆ พวกกระแวงว่าเขาอาจจะมาทำให้ลูก
เสียชื่อเสียง. ลูกถามว่าทำไม, เขาก็ตอบว่าเพราะใคร ๆ ก็ว่ากันทั้งนั้นว่าเขารักลูก.
ลูกพูดว่าไม่มีมูลเลยไม่ใช่หรือ, เขากลับรับว่ามีมูล, เพราะเขารักลูกจริง ๆ, แล้วก็
พูดอะไรต่ออะไรอีกลูกก็จำไม่ได้เสียแล้ว.

คุณหญิง.

แล้วลูกตอบเขาวาอย่างไร?

สุกัญญา.

ลูกตอบว่า ถ้าเขามีความรู้สึกเช่นนั้นละก็อย่าพบปะกันบ่อย ๆ จะดีกว่า.

คุณหญิง.

ลูกตอบไปเช่นนั้นก็สมควรแล้ว. เขาพูดอะไรต่อไปอีกบ้างหรือเปล่า?

สุกัญญา.

เขาวาเขาจะไปยิงเสือเอาหนังมาให้ลูก แล้วก็จะไม่มาอีก, เขาขอให้ลูกรับไว้
เพื่อเป็นพยานรัก.

คุณหญิง.

แล้วก็ลูกตอบว่าจะรับหรือ?

สุกัญญา.

ค่ะ.

คุณหญิง.

ทำไมต้องรับด้วย?

สุกัญญา.

เพราะเห็นหน้าเขาเศร้า, ลูกก็อดสงสารไม่ได้.

คุณหญิง.

แม่ขอถามจริง ๆ อีกคำเถอะ. ลูกนี้รักเขาบ้างไหม?

สุกัญญา.

เปล่าเลยคะ, เป็นความสัจจริงของลูก ; เป็นแต่ลูกนึกสงสารเขาเท่านั้น. อีกประการหนึ่ง, เขาเป็นคนที่ได้คุ้นเคยชอบพอกันมานาน, เมื่อนึกขึ้นมาว่าอาจจะไม่ได้พบปะกันอีกก็รู้สึกออกจะใจหาย.

คุณหญิง.

เชื่อแม่เถอะ, ลูกพยายามตัดความสงสารเสียดีกว่า, เพราะความสงสารอาจจะพาใจให้เลยกายเป็นรักไปได้. ถ้าลูกรักแม่ละก็ขอให้เชื่อแม่เถอะ, ช่มใจให้ลืมเขาเสียทีเดียวดีกว่า. ถึงแม้ว่าเขาจะเป็นคนดีเท่าใด ๆ แม่ก็ยังคงต้องขอต่อลูกเช่นเดียวกัน, เพราะเกิดมาเป็นหญิงต้องระวังตัวมากที่สุดเพื่อไม่ให้มีราคะ.

สุกัญญา.

ลูกจะตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของคุณแม่, เพราะลูกไม่ลืมเลยว่าได้มีกำเนิดในสกุล ณ ชัยบุรี. แต่-เออ! เป็นผู้หญิงนี้มันแสนลำบากนะคะ.

คุณหญิง.

จริงลูก, ลำบากมาก ; แต่เมื่อเลือกเองไม่ได้ว่าจะเกิดเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย, พะเอินเราเกิดมาเป็นผู้หญิง ก็ควรตั้งใจทำตัวให้เป็นผู้หญิงที่ดีทุกสถาน.

สุกัญญา.

(ลูกไปคุกเข่าลงแล้วกอดแม่, และพูด.) เอาเถอะคะ, คุณแม่อย่าวิตกเลย. ลูกจะประพฤติให้สมควรที่เป็นลูกคุณแม่.

คุณหญิง.

ลูกรักของแม่! (กอดจูบลูก.)

(สุทนกับประเสริฐวิ่งกระหืดกระหอบมาทางเฉลียง, เข้าสู่ห้องนั่ง, แล้วปิดประตูลงกลอนคนละประตู.)

คุณหญิง.

อะไรกัน, พ่อใหญ่?

(สี่คนที่เล่นไพ่อยู่ก็ออกมาถามกันว่าอะไรกัน.)

สุทน.

ประเดี๋ยวขอรับ. (วิ่งเข้าไปสู่ห้องกินอาหาร, และตะโกนเรียก.) ชูบ! ชูบ! ปิดประตูหลังเรือนแล้วลงกลอนเสียด้วย. ไว ๆ เข้า!

วิเศษ.

เกิดอะไรขึ้น, พ่อใหญ่?

สุธน.

(ออกมาจากห้องกินอาหารและตอบ.) เสือขอรับ! (คนอื่นต่างถามกันว่าเสืออะไร, ที่ไหน, ฯลฯ สุธนตอบ.) เสือแม่ลูกอ่อนขอรับ-ผมกับประเสริฐหนีมันมา-มันไล่กวาดตีด ๆ หลังมาทีเดียว-นึกว่าไม่รอดเสียแล้ว. (ลงนั่งหอบ.)

ศักรินทร์.

ก็ปิ่นมีทำไมไม่ยิงล่ะ?

สุธน.

ผมยิงขอรับ. แต่ผมถือปิ่นลูกปรายอยู่. ผมยิงในระยะไกลจะถูกหรือไม่ถูกก็ไม่ทราบ, ไม่เห็นมันซังกเลย.

ศักรินทร์.

ก็คุณประเสริฐถือปิ่นลูกโดดไปไม่ใช่หรือ?

สุธน.

ถือไปสิขอรับ, แต่เขาจะหนีอย่างไรขึ้นมาไม่ทราบ, พอแลเห็นเสือเขาก็เอาปิ่นส่งให้ตามัง, บอกให้แกยิง, แล้วเขาก็กลับหลังหันออกวิ่งทีเดียว ผมเห็นเขาเปิดผมก็เปิดบ้าง, แล้วก็อร่ามรีบที่จะหนีเสือปิ่นของผมหลุดจากมือไปเมื่อไรก็ไม่ทราบ.

วิเศษ.

นี่ลูกทั้งอายมั่งไว้ให้สู้เสือคนเดียวจนนั้นหรือ?

สุธน.

ขอรับ.-หรืออายจนจะอยู่ด้วยก็ไม่ทราบ.

วิเศษ.

(เสียงแขง.) พ่อใหญ่! นี่เจ้าลืมเสียแล้วหรือว่าเป็นเชื้อสกุล ณ ชัยบุรี? เมื่อเข้าที่คับขัน ผู้ชายสกุลของพ่อไม่เคยทิ้งเพื่อนหรือคนในบังคับบัญชาเลยนะ.

(สุธนแลดูตาพ่อครู่ ๑, แล้วซบหน้าลงกับมือ, สอঁ้น.)

ศักรินทร์.

เจ้าคุณ! ขอเสียที, อย่าดูเขานักเลย. เวลานี้กำลังขวัญหนีดีฝ่ออยู่. ผมเชื่อว่าพ่อสุธนคงจะรู้สึกละ ว่าการคบเพื่อนชั่วลาดอาจพาให้ตนชั่วลาดไปด้วย.

ประเสริฐ.

ผมเชื่อว่าผมไม่ซี้ซลาดกว่าใครๆ ในที่นี้. ถ้าคนละก็ผมไม่ยอมแพ้หรือถอย
แม้แต่ก้าวเดียว, แต่การที่ยืนสู้เสือนะ มีแต่คนบ้าหรือคนไม่รักชีวิตเท่านั้น จะ
ทำได้.

ศักรินทร์.

ก็อายนายมั่งนะมันไม่รักชีวิตของมันหรือ มันจึงยืนสู้อยู่ได้?

ประเสริฐ.

มันเปนพราน-และเปนไพร่-ฉนั้น-

ศักรินทร์.

ฉนั้นชีวิตของมันไม่มีราคา เช่นนั้นหรือ?

ประเสริฐ.

มือผมเจ็บ, ยังไม่ถนัด, จึงได้ส่งปืนให้นายมั่ง. (ยื่นมือขวาให้พระยาศักรินทร์ดู.)

สุกัญญา.

อ๊ย, ตาย! เลือดเปโระไปทั้งนั้นแหละ. ดิฉันจะไปหาน้ำมาชะให้. (วิ่งเข้าโรง
ไปทางห้องกินอาหาร.)

สุธน.

(เงยหน้าขึ้นและพูด.) ผมจะกลับไปตามต้ามั่ง! (ลุกขึ้นขึ้น.)

ศักรินทร์.

อ๊ะ! จะไปมือเปล่าๆ อย่างนั้นแหละหรือ?

สุธน.

ปืนบอกนั้นมี. ผมจะเอาไปด้วย

คุณหญิง.

ไม่ไหวละ, พ่อใหญ่. จะออกไปตายเสียอีกคนหนึ่งเปล่าๆ

วิเศษ.

ให้มันไปเถอะ, แม่จ่าปี. มันจะได้ไปล้างบาปของมัน.

ศักรินทร์.

ช้าก่อน, เจ้าคุณ. ถ้าเขาเอาปืนนี้ไปเสียแล้ว จួយว่าเสียท่วงที่อายเสือพรวด
พรวดมานี้ เราจะมีเครื่องมืออะไรประหารมันล่ะ?

ศุภสาส์น.

ได้เท่าพุดถูก. ให้เอาไปไม่ได้.

(สุกัญญากลับออกมาทางห้องกินอาหาร, ถือสำลีสับผ้าพันแผล, และนางผ่องถืออ่างน้ำตามมาด้วย.)

สุกัญญา.

(พูดกับประเสริฐ.) คุณนั่งลงสิคะ, ดิฉันจะได้ชะล้างแผลให้ถนัด ๆ

(ประเสริฐนั่งลงและยื่นมือไปให้สุกัญญาพาลง, ขำเลี้งดูพระศุภสาส์น พาลงด้วยอาการอวดดี. พระศุภสาส์นเหลียวไปเสียทางอื่น, นอกนั้นพากันแลดูด้วยความไม่พอใจ.)

สุน.

(พูดเสียงโกรธ.) น้องน้อย! ไปพยาบาลมันทำไม? มือมันถูกหนามไผ่ช่วนนิดเดียวเท่านั้น. มันมีบาดแผลเมื่อหนีต่างหาก, ไม่ใช่เมื่อก่อนพบเสือเช่นที่มันว่า.

สักรินทร์.

แล้วก็คุณหลวงสุนทรก็เพนหมอยู่นี้ทั้งคนแล้ว, ให้คุณหลวงจัดการมิดีกว่าหรือ?

สุนทร.

ขอผมตรวจดูหน่อย. (เอาสำลีสับน้ำล้างที่หลังมือประเสริฐ, และตรวจดูแผล, แล้วพูดว่า.) แผลมีตื้นเพียงผิวหนังเท่านั้น. โลหิตก็หยุดแล้ว. เอายาแผลสดไล่เสียหน่อยก็พอ. (กวักซองยาจากกระเป๋าและเอายาแผลสดทาที่หลังมือประเสริฐ. สุกัญญาพยักหน้าให้ผ่องไป, ผ่องก็กลับเข้าโรงทางห้องกินอาหาร.)

(ขณะนี้มีผู้เฝ้าคนวิ่งมาตามเกลี้ยง, แล้วตบประตูห้องนั่ง.)

จอน

(ร้องเรียกด้วยเสียงแสดงความกลัวมาก.) คุณขอรับ! เปิด! เปิด! เร็ว ๆ ขอรับ.

(สุนวิ่งไปเปิดประตู. จอนรีบเข้ามาโดยด่วน, แล้วสุนลงกลอนประตูตามเดิม. จอนอายุประมาณ ๑๖ หรือ ๑๗ ปี, แต่งตัวสวมกางเกงผ้าดำ, เสื้อชั้นในผ้าดอก.)

สุน.

อย่างไรละ?

จอห์น.

เมื่อคุณวิ่งมาแล้วผมปีนขึ้นไปอยู่บนต้นไม้. เห็นเสื้อมันตรงเข้าไปหาถุงมั้ง, ถุงมั้งแยกปีนขึ้นยิ่งไปปิดมัน; ผมเห็นแกพยายามยิ่งอีก, แต่ไม่ออก, เพราะแกไม่รู้จักชักลูกเลื่อน. ผมเห็นเช่นนั้นผมก็ร้องตะโกนบอกแกลงไปว่าให้ขยับลูกเลื่อน, แกก็ไม่เข้าใจ, มัวคล่าอยู่นั่นเอง, เสื้อมันก็โดดโครมเข้าไปใส่แก, แล้วก็-

สุธน.

ตามันตายหรือ?

จอห์น.

เห็นจะตายละขอรับ, แต่ผมไม่ได้ดูอยู่. ผมรีบลงจากต้นไม้ได้ก็เปิดหนีมา. ผมนึกว่าจะอ้อมอ้ายลูกเลื่อนนั้นมาด้วยให้ถึงนี่, แต่มันหนักเข้าทุกที, แล้วก็ได้ยินเสียงอีแม่มันตามมาด้วย, ผมก็เลยทิ้งมันเสียที่นอกบ้านนั่นเอง.

วิเศษ.

ลูกเสืออะไรนะที่เอ็งพูดถึง?

จอห์น.

ลูกเสือที่คุณประเสริฐให้ถุงมั้งเข้าไปจับมาจากโนโพรง, ขอรับผม.

วิเศษ.

อ้อ! จับมันได้ง่าย ๆ หรือ?

จอห์น.

ไม่ง่ายดอกขอรับผม. ต้องลากลู่อึงอยู่นานจึงได้ตัวมันออกมา. แล้วก็อะไรจะครู่มันหรืออย่างไรแหละขอรับ, สีข้างมันเลือดแดงทีเดียว.

ศักรินทร์.

เมื่ออ้อมมันมานะ เลือดมันหยุดแล้วหรือยัง?

จอห์น.

ยังขอรับผม. เลือดมันหยุดมาตลอดทางจนผมทิ้งมันแหละ.

ศักรินทร์.

ไม่ได้การ! เท่ากับนำทางให้แม่มันมาบ้านนี้ทีเดียว.

สุธน.

เอาเถอะ, อ้ายจอห์น, เอ็งไปทางหลังเรือนเถอะ.

(จอห์นไหว้แล้วเดินเข้าสู่ห้องกินอาหาร, หยุดเย้ยมน้ำต่างด้านหลัง.)

จอห์น.

คุณชอบ. มันวิ้งเหยา ๆ ตรงมาทางเรือนนี้แล้ว!

สุธน.

ไปช่วยดูให้เขารักษาประตูลังเรือนไว้ให้มัน ๆ.

จอห์น.

ชอบ. (หายเข้าโรงไป.)

วิเศษ.

เจ้าคุณศักรินทร์ชอบ, นี่เราจะทำอะไรกันดี?

ศักรินทร์.

ปิ่นไม่มีอีกเลยหรือ, นอกจากที่ติดฝาอยู่นั้น?

วิเศษ.

ไม่มีละชอบ. ก็เอาไปทิ้งกันเสียแล้วทั้งสองกระบอ.

ศักรินทร์.

ถ้าเช่นนั้นก็ต้องเอาอ้ายกระบอกล้นลงมาใช้ละชอบ, คงดีกว่าไม่มีอะไรเลย.

วิเศษ.

พ่อใหญ่, ปลดปิ่นนั้นลงมา.

(สุธนขึ้นยืนบนเก้าอี้และปลดปิ่น, ย่น, เขนง, และคาพลงมาจากฝาเรือน. พระสุกสาสน์รับของนั้น ๆ ไปวางที่โต๊ะ, แล้วพิจารณาดูปิ่น.)

สุกสาสน์.

ปิ่นนี้จะใช้ได้หรือชอบ?

วิเศษ.

หวังใจว่าได้. ฉันให้เขาเช็ดล้างไว้สะอาดดีเสมอ.

ศักรินทร์.

เอาเถอะชอบ, อย่งไร ๆ ก็ลองดูที.

(พระยาศักรินทร์รับปิ่นไปดู, แล้วจัดการเอาลูกกับดินประจุ. เคียงเสื่อมาเกาแกร็ก ๆ ที่ประตู.)

ศักรินทร์.

อือ! ข้าศึกมาแล้ว.

วิเศษ.

ถ้าเราจะรอหนึ่ง ๆ ไว้ มันอาจจะไปเสียเองได้ไหมขอรับ?

สักรินทร์.

มันอาจจะไปได้, แต่มันอาจจะเดิรต่อม ๆ อยู่อีกก็ชั่วโมงก็ได้เหมือนกัน. แล้วถ้ามันฮึดขึ้นมา มันอาจจะโดดชนประตูเรือนนี้ทลายไปก็ได้.

วิเศษ.

จริงขอรับ! กลอนและบานพับประตูก็ไม่มีใครจะแน่นหนานักด้วย. เจ้าคุณไม่มีอุบายอะไรบ้างหรือขอรับ?

สักรินทร์.

มีขอรับ ; แต่ออกจะประกอบด้วยอันตรายมากอยู่หน่อย.

วิเศษ.

คืออย่างไรขอรับ?

สักรินทร์.

ทางที่จะพอทำได้มีอยู่คือ เราต้องพยายามล่อเสือไว้ให้มัวพะวงอยู่ทางนี้, แล้วให้ใครคนหนึ่งค่อยย่องออกทางหลังเรือน, ไปขึ้นรถยนต์รีบขับเข้าไปในเมือง, ขอแรงตำรวจภูธรมาช่วยยิงเสือ.

วิเศษ.

ชอบกลขอรับ. ให้ย้ายรูปไปก็ได้.

สุกัญญา.

รูปขับริกยนต์เป็นเมื่อไรละคะคุณพ่อ. (หันไปพูดกับประเสริฐ.) คุณเปนนต้นเหตุให้เสียมานี้, คุณจะมารับอาสาหรือคะ?

ประเสริฐ.

(แสดงกิริยาตกประหม่า, พูดเสียงสั่น.) จัน-จันก็น่ากลัวจะ-จะขับริกยนต์ไม่ได้, เพราะ- (หุบปาก.)

สักรินทร์.

เพราะมือเจ็บ! ฮี!

สุธน.

ผมรับอาสาเองขอรับ.

ศุภาสัน.

ข้าก่อน, สุธน. แก่ก็คงเส้นประสาทไม่สู้บริบูรณ์นัก, เพราะได้วิ่งหนีมาอย่าง
ขวัญหนีดีฝ่อแล้ว.

สุธน.

พุทโธ! คุณพระนี่กว่าผมชี้ขลาดตาขาวเป็นอ้ายคนนั้นหรือ? (ชี้ประเสริฐ.)

ศุภาสัน.

ไม่ใช่เช่นนั้น, สุธน ; เป็นแต่ฉันเห็นว่าในกิจการเช่นนี้ใช้คนที่เส้นประสาท
บริบูรณ์อยู่ดีกว่าเท่านั้น.

สุธน.

ถ้าฉันนั้นก็ให้อ้ายพันไปไม่ได้หรือ?

ศุภาสัน.

ในกิจการที่อาจจะต้องการสมองคิดเช่นนี้ จะไว้ใจคนใช้อย่างไรได้. ฉันเอง
จะเป็นผู้ไป. (หยิบดาพ, แล้วพูดกับพระยาวิเศษ.) ผมขอเอาดาพนี้ไปใช้ป้องกัน
ตัวนะขอรับ.

(สุกัญญาพูดไม่ออก. ยืนเกาะมารดาอยู่, และคุณหญิงก็กอดลูกไว้;
คนอื่น ๆ ยืนนั่งงันกันอยู่หมด, นอกจากพระยาศักรินทร์, ซึ่งตรงไปยังพระ-
ศุภาสันและเอามือตอบว่า.)

ศักรินทร์.

คุณพระ, ผมขอพูดโดยจริงใจ ว่าผมได้นึกตั้งแต่ต้นว่าคุณพระคงจะเป็น
ผู้รับอาสาไป ; แต่ที่ผมไม่ได้ออกนามคุณพระเสียแต่แรกก็เพราะเห็นว่าคุณพระเป็น
ผู้ที่มีครอบครัวซึ่งคุณพระต้องถนอม-

ศุภาสัน.

ขอรับ ; แต่คนอื่น ๆ ก็มีเช่นนั้นเหมือนกัน. ที่ผมรับอาสาไปครั้งนี้ ก็เพราะ
ผมรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของผมที่จะต้องทำการเพื่อให้ครอบครัวและมิตรของผมได้พ้นภัย.

ศักรินทร์.

ขอเทวดาอารักษ์จงคุ้มเกรงรักษาเถิด! (จับมือพระศุภาสัน.)

ศุภาสัน.

ผมขอรับพรของได้เท่าไรด้วยเคารพ. สุธน, แก่ช่วยอะไรหน่อยเถอะได้ไหม?

สุธน.

ได้สิขอรับ! ใช้อะไร ๆ ก็ตาม, ผมจะทำทุกอย่าง.

ศุภสาสน์.

เปลาดอก, ไม่ใช่ของสลักสำคัญอะไร. ไปเยียนนำต่างห้องกินอาหารดูทีหรือว่าเสื่อมันยังอยู่ที่บนเฉลียงนี้หรือเปล่า.

(สุธนเข้าไปสู่ห้องกินอาหาร และไปเยียนนำต่างด้านขวาง ๑, แล้วจึงกลับออกมาที่ห้องนี้.)

สุธน.

ไม่อยู่แล้วขอรับ.

ศุภสาสน์.

ถ้าเช่นนั้นมันเห็นจะอยู่ทางหลังเรือน. ฉันจะต้องไปทางนี้เอง; สุธนต้องเป็นผู้เปิดประตูให้ฉัน,- (หันไปพูดกับพระยาศักรินทร์.) และได้เท่าโปรดเอาปืนจ้องไว้ที่ช่องประตู, เพื่อพลาดทำเสื่อมันผลุนผลันผ่านผมเข้ามาได้ ใต้เท้าจะได้ยิง. (พระยาศักรินทร์พยักหน้า.) สุธน, ไปประจำที่ของแก. (สุธนไปที่ประตู.) เวลาจะถอดกลอนต้องเอาตัวเตรียมดันประตูไว้, เพื่อมันจะโถมเข้ามาต้องพยายามดันไว้ และลงกลอนเสียทันที. อย่าไว้ใจกลอนนั้นนัก, เพราะมันอาจจะทนน้าหนักไม่ได้ เมื่อเสื่อมันโถมเข้ามาเต็มแรง; แกต้องใช้กำลังของแกคอยดันไว้.- คุณหลวงสุนทร, เพื่อให้แน่ ๆ คุณช่วยดันประตูอีกช่องหนึ่งไว้ได้ไหม?

สุนทร.

ได้ขอรับ; เต็มใจทีเดียว. (ไปยืนประจำประตูช่องหน้า.)

(พระศุภสาสน์ชักดาบ, และคงถือฝักด้วยมือซ้าย, ไปที่ประตู.)

ศุภสาสน์.

สุธน. เปิด!

(สุธนเอาตัวดันบานประตูไว้ก่อน แล้วจึงถอดกลอน, แล้วจึงเปิดประตู. พระศุภสาสน์ออกไปโดยด่วน, แล้วสุธนรีบปิดประตูและลงกลอนทันที, แล้วคงยืนอยู่ที่ประตู. ทุกคนนั่งฟังอยู่ครู่ ๑, แต่ไม่ได้ยินเสียงอะไร. แล้วคุณหญิงจึงพาสุกัญญาไปนั่งที่เก้าอี้นอน, คุณหญิงนั่งเคียงและกอดลูกไว้. นิ่งกันอยู่อีกครู่ใหญ่ ๆ, แล้วประเสริฐจึงไปทางสุกัญญา.)

ประเสริฐ.

แม่สุกัญญา, ฉันเสียใจจริง ๆ ที่ฉันได้เป็นผู้ทำเหตุให้หล่อนต้องรับความ
 ราคายถึงปานนี้. ขอให้เชื่อเถอะ ว่าถ้าฉันมีโอกาสนีกาลภายหน้านั้นจะขอทำการ
 แก่ตัวให้จงได้.

สุกัญญา.

(ลุกขึ้นขึ้นชี้หน้าประเสริฐ, และพูดอย่างจ้ง ๆ.) ถ้าผิวของดิฉันเป็น
 อันตรายไปในครั้งนี้ ดิฉันจะฆ่าคุณเสียด้วยมือของดิฉันเอง!

คุณหญิง.

ลูกน้อย! (ก่อกับตัวสุกัญญาให้นั่งลงและกอดไว้อีก.) เจ้าคุณคะ, โปรด
 ดุอย่าให้นายคนนั้นเข้ามาใกล้ลูกเราอีกเลย.

วิเศษ.

นายประเสริฐ, เข้าไปอยู่ในห้องโน้น! (ชี้ห้องกินอาหาร.)

(ประเสริฐเดินกลับหน้าเข้าไปสู่ห้องกินอาหาร, และไปนั่งลงที่เก้าอี้ตัว ๑
 ใกล้โต๊ะไฟ. นั่งกันอยู่ครู่ ๑, แล้วพระยาวิเศษจึงเดินเข้าไปในห้องกินอาหารและ
 ไปมองที่หน้าต่าง, แล้วตะโกนเรียก.)

วิเศษ.

อ้ายรูป! อ้ายรูป! (รูปขานในโรง.) มานี่เดี๋ยวเถอะ. (รูปออกมา.) ทางหลัง
 เรือนเห็นเสือบ้างหรือเปล่า?

รูป.

ไม่ได้เห็นเลย, ขอรับผม.

วิเศษ.

ประตุปิดแน่นแล้วหรือ!

รูป.

ปิดแล้ว, ขอรับผม. นายพันกับผมช่วยกันเอาไม่คำไว้, เพราะเห็นกลอนไม่รู้
 แน่นหนานัก. แล้วก็ผมได้จัดการถากไม้ไว้ให้แหลมสองอัน, เพื่อมันผลุนผลันเข้ามา
 ได้ ผมกับนายพันจะได้ต่อสู้กับมัน.

วิเศษ.

ดีแล้ว. ไปประจําหน้าที่เถอะ. (รูปหายเข้าโรงไป.)

(ขณะนั้นได้ยินเสียงคนตบประตุห้องน้. ทุกคนตั้งท่าฟังนั่งอยู่.)

ศุภสาสน์.

(พูดในโรง, เสียงกระเส้า.) สุธน! สุธน! เปิดประตูรับฉันด้วย.- เลือดตายแล้ว!-เปิดเถอะ!

(สุธนถอดกลอนและเปิดประตู. ศุภสาสน์. ซึ่งสมมติว่ายืนพิงบานประตูอยู่. เชอออกมาจนหน้าเกือบดำ, แต่สุธนรับไว้ทัน. และหลวงสุนทรก็รีบไปพวยอีกคน ๑. พระศุภสาสน์นั้นน่าออกเสื่อขาดทั้งชั้นนอกชั้นในเหมือนถูกเขาลูกปืนร่ำแรงไปหมด, และสมมติว่าเลือดโตรม. สุกัญญาร้องกรีดแล้ววิ่งไปถอดผ้า.)

ศุภสาสน์.

ค่อย ๆ ไป-จวนถึงโรงรถยนต์-พบมันจิ้งหรีด-หลบหลีกมันไม่ทัน-มันโจนใส่-ดาพแทงมันสองที-ตรงหัวใจ-มันล้มลงไปได้-แทงซ้ำอีกที-ตายแล้ว.

สุนทร.

อย่าพูดมากนักดีกว่าคุณพระ. ไปนอนที่เก้าอี้โน้นเสียก่อนเถอะ. คุณหญิงขอรับ. โปรดทาลำลี, น้ำสาด ๆ, กับผ้าขาวเนื้อดีสักผืนเถอะขอรับ.

(คุณหญิงรีบเข้าโรงไปทางห้องกินอาหาร. สุกัญญา, สุธน, และหลวงสุนทรช่วยกันพวยพระศุภสาสน์ไปนอนที่เก้าอี้ยาว. พระยาศักรินทร์วางปืนแล้วยืนมองดูอยู่. พระยาวิเศษออกมาจากห้องกินอาหารและมายืนมองดูอยู่ด้วย; แต่นายประเสริฐ, ซึ่งได้ลุกขึ้นขึ้นเมื่อเขาเปิดประตูนั้น, คงยืนอยู่ในห้องกินอาหาร.)

ศุภสาสน์.

อย่าตกใจเกินไป-นี่เลือดเสื้อเปื้อนอยู่ด้วย.

สุนทร.

เอาเถอะขอรับ, ผมขอตรวจดูบาดแผลก่อน. คุณสุกัญญาโปรดช่วยผมถอดเสื้อคุณพระหน่อย. คุณสุธน, โปรดช่วยพวยนะ.

(หลวงสุนทรกับสุกัญญาช่วยกันถอดเสื้อชั้นนอกของพระศุภสาสน์, แต่เสื้อชั้นในนั้น หลวงสุนทรใช้มีดตัดเป็นชิ้น ๆ ออกจากตัว. บัดนี้คุณหญิงกลับออกมา, ถือสำลีและผ้าขาวบาง ๆ, นางผ่องถืออ่างและหม้อน้ำตามมาด้วย. หลวงสุนทรเอาสำลีชุบน้ำเช็ดที่หน้าอกพระศุภสาสน์ คุณหญิงคอยช่วยส่งสำลีและรินน้ำเติม หรือเปลี่ยนน้ำในอ่าง, และนางผ่องรับใช้ไปเอาน้ำมาเติมเป็นต้น.)

สุนทร.

บาดแผลไม่สู้ร้ายนักขอรับ, แต่ต้องระวังไว้ดีกว่า. ระหว่างนี้ต้องจัดการห้ามเลือดและทำแผลให้สะอาด, แล้วจึงค่อยใส่ยา. แต่ยาผมมีมาไม่เพียงพอ, ต้องกลับเข้าไปเอาที่ชัยบุรี.

ศักรินทร์.

ควรนัดยากันบาทะพิษด้วยกระมังคุณหลวง?

สุนทร.

ขอรับ, ผมจะไปเอาด้วย. แต่ถ้าโปรดให้ใครไปเอาจะดี, เพราะผมเองจะได้อยู่พยาบาลคนไข้.

วิเศษ.

ได้สิคุณหลวง. จดมาเถอะว่าจะต้องการยาอะไรบ้าง, จะได้ให้คนไปเรียกเอาถูก.

สุนทร.

ขอรับ, จดเดี๋ยวนี้. คุณหญิงโปรดช่วยเอาสำลีชุบน้ำเย็นล้างแผลไปอีกหน่อยนะขอรับ.

คุณหญิง.

ได้สิคะ. เอ้า, ลูกน้อย, เอายาตามนี้ให้คุณพระดมไว้ด้วย. (ส่งกลัฏยาตามให้สุกัญญา, แล้วทำการตามหมอสั่ง.)

(หลวงสุนทรควักสมุดพกกับดินสอออกมาเขียนอยู่ครู่ ๑, แล้วฉีกหน้ากระดาษที่เขียนนั้นจากสมุด.)

สุธน.

(พูดกับพระยาวิเศษ.) นี่ขอรับ. โปรดใช้ใครไปเร็ว ๆ หน่อยจะดี.

สุธน.

ผมไปเองขอรับ.

วิเศษ.

ดีทีเดียว, พ่อใหญ่.

ประเสริฐ.

ฉันไปด้วยคนสิ, สุธน.

สุธน.

ไม่ได้! ฉันกลัวเกินไปบีบคอฉันตายกลางทาง.

ศักรินทร์.

เอาเถอะน่า, ไปรับกระดาดจากคุณหลวงสุนทรเสียก่อนแล้วจึงค่อยเถียงกัน.
(หลวงสุนทรส่งกระดาดให้สุธน, แล้วหันไปทำการพยาบาลต่อไป, ก็
เอาขาเจ็ลงในน้ำแล้วเอาสำลีชุบปิดที่แผล, แล้วฉีกผ้าขาวพันตัวพระศุภสาสน์,
คุณหญิงกับสุกัญญาช่วยพยุงยกตัวคนไข้เพื่อให้หมอทำการสวด. เมื่อได้จัด
การพันแผลเช่นนั้นแล้ว, คนไข้ค่อยสบาย นอนหลับตานิ่งอยู่. ระหว่างที่ทำการ
พยาบาลนี้, คนอื่น ๆ พุดโต้ตอบกันไปพลาง.)

ประเสริฐ

แกลเห็นกันเป็นคนอย่างไร, จึงนึกว่าจะไปทำร้ายแกลกลางทางได้เช่นนั้น?

สุธน.

พูดกันตรง ๆ, กันไม่ไว้ใจแกลอีกต่อไปแล้ว, และไม่ขอเดินร่วมทางกับแกลอีก
เลย. ไกลร้อยโยชน์แสนโยชน์เหียว!

ประเสริฐ.

ก็ฉันจะต้องกลับไปชัยบุรี, ขอโดยสารรถไปหน่อยเท่านั้น ไม่ได้ทีเดียวหรือ?

สุธน.

แกลมีตีนแกลก็เดินกลับไปสิ. (หันหน้าจะเดินไปเฉลี่ย.)

ศักรินทร์.

ประเดี๋ย, พ่อสุธน. อย่าเพิ่งเล่า. เสือมันอาจจะยังไม่ตาย, เปนแต่เจ็บ
เท่านั้นก็ได้. เอ้า! (ส่งปืนให้สุธน.) เอาปืนนี้ไปด้วยดีกว่า.

(สุธนรับปืนแล้วออกไปเฉลี่ย, เลยหายเข้าโรง. ประเสริฐกำลังจะเดิน
ตามไป.)

ศักรินทร์.

ช้าก่อน. ให้ได้ยินเสียงรถยนต์ออกไปเสียก่อนจึงค่อยไป.

(พระยาศักรินทร์ไปยืนอยู่ที่ประตู, คอยฟังเสียงรถยนต์.)

ประเสริฐ.

(พูดกับวิเศษ.) ได้เท่าขอรับ! ขอให้ผมได้ไปรถยนต์กับสุธนเถอะขอรับ
ถ้าผมเดินไปกว่าจะถึงก็คงมืดแล้ว, ทางก็เปลี่ยวเหลือเกิน. (พระยาวิเศษไม่ตอบ ;

จึงหันไปพูดกับพระยาศักรินทร์.) ได้เท่าขอรับ! โปรดให้ผมไปเถอะขอรับ. (พระยา-
ศักรินทร์ไม่ตอบ.)

(ประเสริฐหมดท่า, ยืนลังเลอยู่. อีกสักครู่ใหญ่ๆ พระยาศักรินทร์จึง
พูด.)

ศักรินทร์.

เอ้า! จะไปก็ไปเถอะ, ได้ยินเสียงรถยนต์แล่นออกไปแล้ว. (หลักจากประตู.)

ประเสริฐ.

ผมได้ทราบเรียนแล้ว ว่าถ้าจะเดิรไปกว่าจะถึงชัยบุรีก็มีด, ผมจะเดิรไปคน
เดียวและไม่มีอะไรป้องกันตัวเลยอย่างไรได้.

ศักรินทร์.

โอ้ย! เบื่อนัก. เจ้าคุณวิเศษ, จัดคนไปส่งนายประเสริฐสักคนได้ไหม?

วิเศษ.

เจ้าคุณไม่ได้ยินเขาพูดเองหรือ ว่ากว่าจะไปถึงก็คงมีดแล้ว? จะให้คนของ
ผมเดิรกลับมาคนเดียวในเวลากลางคืนหรือ?

ศักรินทร์.

(พูดป้องกันพระยาวิเศษ.) ทำเปนตกลง เถอะขอรับ, มันจะได้ไปเสียให้
พ้น, สั่งคนใช้ให้พาผมไปส่งเพียงนอกเขตบ้านของเจ้าคุณ, แล้วก็โล่ผมไปก็แล้วกัน.

วิเศษ.

(พยักหน้า, แล้วหันไปพูดกับประเสริฐ.) เอาเถอะ, ฉันจะให้คนไปส่ง.

ประเสริฐ.

เปนพระเดชพระคุณมากขอรับ.

(พระยาวิเศษเข้าโรงไปทางห้องกินอาหาร.)

ประเสริฐ.

(พูดกับพระยาศักรินทร์.) ผมหวังใจว่าคุณพระศุภสาสน์จะไม่เปนอันตราย
มากมายนัก.

ศักรินทร์.

เห็นจะไม่มากมายนักดอก, อย่างไรๆ ก็ไม่ร้ายเท่าคุณเอง; เพราะคุณพระ-
ศุภสาสน์นั้น ถึงตัวจะตายชื่อก็คงยังอยู่ต่อไป, แต่ส่วนคุณนั้นชื่อเสียงตายแล้ว ยัง
คงเหลือแต่กายอันเปนซากอยู่เท่านั้น!

(พระยาวิเศษกลับออกมาพบกับนายรูป.)

วิเศษ.

อ้ายรูป, พาคณะประเสริฐไปส่ง.

รูป.

ขอรับพม. (พูดกับประเสริฐ.) เชิญลิขอรับ.

ประเสริฐ.

แกลงไปคอยอยู่ข้างล่างเถอะ. ประเดี๋ยวฉันจะไป.

(รูปออกไปทางเฉลียง, เลยหายเข้าโรง. ประเสริฐยังยืนจืด ๆ จ้อง ๆ, หาลโอกาสจะพูดกับสุกัญญา.)

สุกาสัน.

(ลืมหัดขึ้น, พุดเสียงกระเส้า.) คุณหลวง, ขอพมพุดกับคุณหลวงสองต่อสองหน่อยได้ไหม?

สุนทร.

ได้ขอรับ.

(คุณหญิงกับสุกัญญาถอยไปจากเก้าอี้นอน. คุณหญิงไปยืนพุดกับพระยา-
สักรินทร์และพระยาวิเศษห่าง ๆ ออกไปหน่อย, แต่สุกัญญานั้นยืนอยู่ใกล้ ๆ
และเงี่ยหูฟัง ๆ อยู่.)

สุกาสัน.

คุณหลวง, ขอให้ตอบพมตามจริง พมมีตารอดบ้างหรือไม่?

สุนทร.

มีขอรับ, มีมากทีเดียว. ถ้าให้พมได้ใช้ยาป้องกันบาพิษแล้วละก็พมรับ
ประกันทีเดียว; แต่บางทีก็จะต้องใช้ด้วยซ้ำ, เพราะบาดแผลได้จัดการทำความ
สะอาดแล้วโดยทันควัน. คุณพระไม่ต้องวิตกเลยจริง ๆ.

สุกาสัน.

คุณหลวงเข้าใจผิด. พมไม่ได้กลัวตายเลย ถ้าพมตายไปแล้วจะเปิดโอกาส
ให้ภรรยาของพมได้รับความสุขละก็พมยอมเสียสละชีวิตด้วยความเต็มใจทีเดียว.-
หนุ่มกับสาว-คู่ควรกัน

(ทันใดนั้นสุกัญญาวิ่งไปกอดผัว.)

สุกัญญา.

คุณพระ! ถ้าคุณตายไปครั้งนี้คุณนึกหรือว่าดิฉันจะอยู่? คุณเป็นชีวิตของดิฉัน-สิ้นคุณพระไปแล้วดิฉันไม่ขออยู่อีกเลย!

(สุกัญญาซบหน้าลงสอื้น. พระศกสาส์นค่อย ๆ ยกแขนขึ้นกอดสุกัญญาไว้. ประเสริฐแลเห็นดังนั้นก็มองดูและถอนใจใหญ่, แล้วค่อย ๆ เลี้ยวไปทางเฉลียง. ฝ่ายหลวงสุนทรลุกขึ้นไปหาคุณหญิงและพระยาทั้งสอง, แล้วทั้ง ๔ คนค่อย ๆ เติรเข้าไปสู่ห้องกินอาหาร.)

ปิดม่าน.

